

ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ
ΑΝΘΩΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΤΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΥ

ΤΗ ΠΡΟΟΥΜΩ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΛΟΓΙΩΝ.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ο ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ.

1875.

ΕΤΟΣ Α.—ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

- I ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΜΟΥΤΣΗΣ καὶ ἡ ΙΤΑΛΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΙΑ συνέχεια.
- II ΑΠΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ (συνέχεια) ὑπὸ Π. ΧΙΩΤΟΥ.
- III ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΣΥΖΥΓΙΚΟΝ ΚΑΘΗΚΟΝ (συνέχεια καὶ τέλος)
μετάφρασις Γ. Κ. ΣΦΗΚΑ.
- IV ΕΛΕΓΕΙΟΝ Θωμᾶ Μούαρ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Βύρωνος (μετ. Α. Μ.).
- V ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ τῆς ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.
- VI Ο ΑΡΙΘΜΟΣ 7.
- VII ΠΟΙΗΣΕΙΣ.
- VIII ΛΥΣΙΣ ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ.—ΑΙΝΙΓΜΑ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἐξαιτούμεθα συγγνώμην παρὰ τῶν ἀξιολύμων Κ. Κ. συνδρομητῶν μας ἐπὶ τῇ βραδύτητι τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος φυλλαδίου προελθούσης ἕνεκα πολλῶν ἐκτάκτων ἐργασιῶν τοῦ τυπογραφείου. Ἐστῶσαν δὲ βέβαιοι οἱ Κ. Κ. Συνδρομηταὶ ὅτι τὸ τοιοῦτον, οὐδέποτε, πιστεύομεν, θὰ ἐπαναληφθῇ.

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ.

ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ

ΓΩΑΝΝΟΥ ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΥ.

ΕΤΟΣ Α΄.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1875

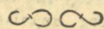
ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΣΤ΄.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΜΟΥΤΣΗΣ

ΚΑΙ

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΙΑ.

(Συνέχεια, ἔρα φυλ. δ΄.)

Οὐχ ἤγνων ὁ σατυρογράφος δὲν ἐλέγχεται καθ' ὅλοκληρίαν ἀνάξιος συγγνώμης τινός. Τὰ διδασκαλάρια, οἱ δοκησίσσοφοι, ὅλοι ἐκεῖνοι αἱ γενεαὶ τῶν ἐντόμων, περὶ ὧν ὁ Φίγαρος ἐλάλει τῷ κόμητι Ἀλμαβίσα, πρὸ πολλοῦ ἐμνησικακοῦν κατὰ τοῦ Μούτση, καθὼς δυνηθέντος ἐπὶ πολλὰ ἔτη νὰ συντηρήτῃ ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰογένειαν αὐτοῦ, χωρὶς ν' ἀναγκασθῇ, ὡς οἱ πρῶτοι, νὰ κρούῃ ἀπάντων τὰς θύρας, νὰ παρακαλῇ τὸν μὲν καὶ τὸν δὲ

ὅπως τὸν ἐξάδελφον, τὸν γαμβρὸν, τὸν φίλον, τὸν ὀφειλέτην προτρέψωσιν ἵνα εἰς τὸ σχολεῖόν των τὰ τέκνα ἑαυτῶν στείλωσι, καὶ χωρὶς νὰ ἐξευτελιζήται, ὡς οἱ δεύτεροι, οἱ τέρποντες τὰς δημηγύρεις δι' ἀνουσίων γελοιασμῶν καὶ ἀνηθίκων βωμολογιῶν, ἐπισύροντες ἐφ' ἑαυτῶν τὴν χλεύην ἵνα τύχωσι γέυματος, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ ὀλίγων ἐπὶ αἰώνῳ δανείῳ χρημάτων.

Τὴ ἀηδὲς τοῦτο σκυλολόγιον, ὅπερ εἶε μᾶλλον ἐτράχυνεν ἢ ἀξιοπρεπῆς διαγωγὴ τοῦ Μούτση, τοῦ, μεθ' ὅλας τὰς οἰκιακάς δυσχερείας, οὐδὲν ἀθέμιτον μέσον πρὸς συντήρησιν στέργοντος, στενὴν συνῆψε συμμαχίαν μετ' ἀνθρωπίσκων τινῶν, οἵτινες, ὄναιτίως καὶ μόνον ὑπὸ τῆς ἐμφύτου ἐκείνης ἀντιπαθείας ὀρμώμενοι, ἦν ἡ ἐναντιότης τῶν διαθέσεων διεγείρει, οὐδέποτε ἠδυνήθησαν νὰ τὸν ἀνε-

χθῶσι, — πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ μετὰ τινων ἄλλων ἀθλίων ὄντων, οὐδόλως εἰς τὴν συνωμοσίαν ἐνδιαφερομένων, ἀλλ' ἀπλῶν τοῦ ψύδου; καὶ τῆς βραδουργίας θιασωτῶν. Τῆ φάλαγγι ταύτῃ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος φωτισθεσῶν συντάσσοντο οἰκειοθελῶς τινὲς, οἱ ὅποιοι διαπιστευθέντες ἤδη τῷ Μούτση τὴν τῶν *πεφιλημένων* αὐτῶν τέκνων ἀγωγὴν, οὐδέποτε πύδοκῶσαν νὰ τὸν πληρώσωσι· πολέμιοι ὄντως δεινοὶ καὶ ἐπικίνδυνοι!

Τὰ συνασπιζόμενα ταῦτα καὶ μοχθηρὰ στοιχεῖα οὐδὲν ἄλλο ἐσκόπευον, ἢ ὀλοσχερῶς νὰ καταστρέψωσιν ἄνδρα, ὅστις, ὡς συνήθως συμβαίνει, τόσῳ μᾶλλον ἐμισεῖτο, ὅσῳ ἀδικώτερον τὸ μίσος ἠλέγχετο, συγχρόνως δὲ τὴν εὐνοιαν τοῦ δικασήλου ποιητοῦ νὰ ἐφελέκωσιν, καθὼς τοῖς πᾶσι σεβαστοῦ καὶ πεφιλημένου, ἰδίως δὲ τοῖς πλείστοις τῶν ἐν τῇ πόλει εὐπαιδῶν καὶ πλουσίων. Ὄθεν ἤρξαντο περισαίνοντες καὶ πνυτοῦ ἀκολουθοῦντες αὐτὸν, ὡς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ῥώμῃ οἱ δουλῶφρονες πελάται συνεκρότουν τὴν τῶν γερουσιαστῶν ἢ ὑπᾶτων ὀπισθοφυλακὴν, προτρέποντες αὐτὸν νὰ τιμωρήσῃ, ὡς ἔλεγον, τὸν σχολαστικὸν, τὸν βρακενδύτην, τὸν Τοσκάνον ἀγύρτην.

Ἐν Πράτῳ, ὡς ἤδη εἶπομεν, ἐγεννήθη ὁ Μούτσης, καὶ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον οἱ πλείστοι τῶν Ἰταλῶν, ὑπὸ τῆς δουλείας, ἦτις ἡσυχίᾳ ἀπεκαλεῖτο, ἐκφυλισθέντες, ἐκάλουν ἀλλήλους διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς οἰκείας ἐκάστῳ ἐπαρχίας, ὡς ξένους σχεδὸν ἀλλήλους θεωροῦντες. Πρὸ πάντων δὲ οἱ Πεδεμόντιοι, οἱ τοσοῦτον μεγαθύμως ὑπερὸν τὸν ζῆλον τῶν προσκλητευθέντων τεκμηριώσαντες, ὑπερηκόντιζον κατὰ τὸ ἀνθεθνικὸν τοῦτο ἔθος τοῦ ἐτέρου; Ἰταλοῦ, παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ὀποίων, ἐν ἐμβρύῳ τοῦλάχιστον, ἐνυπῆρχεν ἡ ἰδέα τῆς κοινῆς πατρίδος. Ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας ταύτης ἔστω, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐπιστολὴ τις τοῦ κ. Ὀνοράτου Πελλίκου πατρὸς τοῦ Σουλβίου, ὅστις ἐκ Τουρίνου τῷ ἐν Λομβαρδίᾳ Γοντζέγγα ἐπιστελλων, ὅπως μᾶθητε περὶ τοῦ δυστυχοῦ; αὐτοῦ υἱοῦ—ἐφ

οὔ ἄλλως, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῆς Σπιελβέργης ὑποτρόφων, μετὰ πατρικῆς ὄντως μερίμνης; ἠγγρῶνται ὁ αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος (*)—ἔγραφε τάδε· «Νομίζω ὅτι ὑμεῖς ἐν Ἰταλία βιοῦντες, δύνασθε πληροπορίαν τινὰ νὰ μοι διαβιβάσῃτε κλ.» Δυστυχῶς δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τοὺς ἄλλους, ὁ τοσοῦτον δολίως κολακευόμενος ποιητὴς ἐπληθῶρει φαντασίας, ἀπλόττος καὶ σχεδὸν παιδικῆς εὐπιστίας, ἀφ' ἐτέρου δὲ συνεμερίζετο μετὰ τῶν δύο συναδελφῶν του τὴν εὐὲ ἐπικρινόμενου λεξικοῦ εὐθύνῃ· ὅθεν ἐκόλω; οἱ κόλακες τὸν ἔπεισαν ὅτι ὁ ἐπιτυχῆς αὐτοῦ ἐπικριτῆς ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου ἐλαττηρίου ἢ ὑπὸ τῆς ἐμφύτου αὐτῷ μοχθηρίας ἐκινεῖτο, προτρέποντες αὐτὸν τοιοῦτοτρόπως πρὸς συγγραφὴν ἐτέρων δηκτικῶν καὶ αἰσχροτάτων λιβελλῶν τοσοῦτον πρὸς τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ καταγωγὴν, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ὑπὸ τῆς εὐφυίας ἐπιβαλλομένην κοσμιότητα ἀπαδόντων. Καὶ οὗτος, ὡς τοσοῦτοι ἄλλοι, πρὸς ἑαυτὸν σοφιστεύσας, ἐνόμισεν ὅτι τὴν προσβληθεῖσαν ἡθικὴν

(*) Ὡς οἱ ἄγριοι ἀνθρωποφάγοι παραφυλάττουσι τὴν εἰρκίαν, ὅπου παχύνουσι τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐν πολέμῳ ζωοφθίντας, ὅπως μετὰ πλείονος εὐχρηστοτήτως ἀκολουθῶσι τοὺς καταφάγοι, Φραγκίσκος ὁ Β' αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, ὁ τοιοῦτον πικρῶς ὑπὸ τοῦ ἀθανάτου αὐτοῦ θείου Ἰωσήφ στιγματισθεὶς, καὶ ὑπὸ τοῦ Hormayer κληθεὶς ὁ Αὐτοκράτωρ Ταρτοῦφος, ὅπως πορισθῇ τὴν ἰδούνην ἐκείνην, ἣν τῷ ἤρνετο ἡ ἀπόστασις, κατεσκευάσας ἕλιον καὶ ἀκριθέστατον ἀντίτυπον τοῦ Spielberg, (ἡ ὁποία λέξις, σύνθετος ἐκ τῶν δύο γερμανικῶν λέξεων Spiel καὶ Berg σημαίνει κατ' ἀπάνθρωπον εὐφρημιστὸν ὁ ρος τῆς παιδείας), ὅπερ ἐκράτει ἐπὶ τοῦ τραπέζιου τοῦ ἰδικαιτέρου ὀμακίου του, ἐπιτηρῶν οὕτω τρόπον τινὰ τὰ ἐν αὐτῷ τηκόμενα ὑμᾶτά του. Πράγματι οὗτος ἔγινωκε κάλλιστα τὰ ὀνόματα τῶν θυμάτων του τούτων, τὰς λεπτομερεστέρως ἀσχυλίας των καὶ τὰς τῶν ἀσχυλιῶν τούτων ὄρας, καθότι συνδιαλεγόμενος ἡμέραν τινὰ μετὰ τοῦ Μεττερνίχ, ὁ ἀγρόδ; μονάρχης ἐξήγαγε τὸ ὀρολόγιόν του, καὶ σείρων τῷ εἶπεν. οἶδου κατ' αὐτὴν τὴν ὄραν ὁ δεσμοφύλαξ τῆς Σπιελβέργης (ὁ Schiller) διακίμει τὰ μαλλιά εἰς τοὺς δεσμώτας μου πρὸς κατασκευὴν περικνημιδῶν. Ἢ ἀκατονμάστος αὕτη ὀμότης ὄφειλε νὰ ἦ συναφῆς τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, ὅστις ἔλεγεν ὅτι δὲν ἤθελεν ἐπιπέδου τοῦ ἀνδρα; ἀλλὰ πῶς οὐκ ἐπικρίσει τὸν γοῦν.

ὑπερέτει, ἐνῶ ἀπλῶς τὴν τραωεῖταιν αὐτοῦ φιλικυτεῖαν ἐθεράπευεν.

Ἀλλὰ ἡ διάθεσις τοῦ Μούτση πόρρω ἀπέειχε τῆς ἀνοήτου τοῦ Καττελβέρου ἰσχυρογνωμοσύνης—ὅστις ἐπικρίνας ἀνούσιόν τινα ὠδὴν λίαν ἰσχυροῦ ἀντιπάλου ἐκκηγορήθη ἐνώπιον τῆς ἱεράς ἐξετάσεως καὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἐξωρίσθη—ἄλλως τίς δύναται ν' ἀνταλογοσθῇ τὰς ὀλεθρίας δι' αὐτὸν τοιαύτης συμπεριφορᾶς συνεπειᾶ; Ὄθεν καὶ ἐν τῇ ἀκροσραλεῖ ταύτῃ περιπτώσει οὗτος δὲν ἀπέστη τῆς δικαγωγῆς τῆς εἰς ἔμφρονα καὶ εὐὲ ἠγμένον ἄνδρα ἐμπροσποῦσης, ἀναστείλας μάλιστα τὴν τῆς Ἐπιθεωρήσεως δημοσίευσιν, καὶ κατὰ τῶν παντοειδῶν προκλήσεων δημοσίασατε καὶ ἰδίᾳ ἀξιοπροεπῆ σιγῇ ἀντιτάξας. Ἡ δικαγωγὴ αὕτη, ὡς εἰκός, μεγάλως τὸν ὠφέλησε, διότι εἶτε ὡς ἀποτέλεσμα δικαίας περιφρονήσεως, εἶτε μεγάλου ἀδιαφορίας θεωρουμένη, μεγίστην ἐνεποίησεν αἰτήθησιν ἐν τῇ ζωῶν καὶ κούφῃ, πλὴν δικαίᾳ καὶ ἀγαθῇ ψυχῇ τοῦ ἀντιπάλου του, ὅστις ἐπὶ τέλους διέγνω τὴν ἀπάτην του, λυπηθεὶς τὰ μάλα ἐπ' αὐτῇ καὶ μετνοήσας. Μόνον δὲν ἔσχε τὸ θάρρος ἵνα δημοσίᾳ τὴν μετάνοιαν ταύτην ἀνομολογήσῃ, τοῦθ' ὅπερ πολὺ θὰ ἠλάττου τὴν ὑπ' αὐτοῦ τῷ Μούτση προγενομένην ἀδικίαν. Ἐκτὸς τούτου ὁ Μούτσης ἀπεθάρρυνε καὶ ἐταπεινώσεν ἐπ' ὀλίγον τοῦλάχιστον—καθότι οἱ μοχθηροί, καὶ εἰς τοῦτο ἔγκειται ἡ δύναμις των, οὐχὶ τυχῶς ἀποθαρρύνονται—ἐταπεινώσας, λέγομεν, τὸν ἀνκνδρον ἐκεῖνον καὶ κατὰ πτυττον συρφετὸν, ὅστις διὰ μυρίων συκοφαντικῶν ἐξέθηκεν ἀθῶν, ἀρχῆον καὶ ἐπιφανῆ τῆς πόλεως ξένον, τέλος οἰκογενειάρχην ἀναγκαζόμενον ἡμέρα τῆ ἡμέρα τὰ πρὸς ζωάρκειαν νὰ πορίζηται, εἰς τὴν χάλασιν ἐλείπειν πεφαρμακωμένον βελῶν. Καὶ τοιαῦτα βεβῶως ἀπειδείχθησιν τὰ βυραρὰ ἐκεῖνα λιβελλογραφήματα, καθότι, μεθ' ὄλην τὴν ἐκτακτον δεσποτεῖαν ἣν αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ ἐνήσκει, ἐδείκνυεν ἐν τῇ οὐκ ὀλίγον ἀλλοιωθεῖσῃ φυσιογνωμίᾳ—καίπερ τὸ ἦθος διετηρεῖτο πάντως ἀξιοπροεπῆ; καὶ

εὐπροσθήγορον—ὅποια δεινὰ τραύματα τὰ βέλη ἐκεῖνα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐνεποίησιν. Ἐνταῦθα δ' ὀμολογοῦμεν ὅτι τοιοῦτον ἀξιοθρήνητον θέαμα, οὐχὶ ἐκ παραδόσεως ἡμῖν μεταβιβάσθην, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἡμῶν ὑποπεσόν ὀρθαλμοῦ, κατέστησεν ἡμῖν τοσοῦτον μισητὰς τὰς μεταξὺ τῶν λογίων πικρὰς καὶ εἰς ἀνθρώπους ὀφείλοντας τὴν ἡθικὴν νὰ διδάσκωσιν ἀναρμόστους καὶ ἀνυγώγους δικμάχας, ὥστε ὀλίγου δειν παρητοῦμεν διὰ πνυτὸς τὰ γράμματα, τὰ τὴν προβεβηκυῖαν ἡμῶν ἡλικίαν διὰ τοσοῦτων γλυκερῶν ἐντυπώσεων παραμυθίσαντα. Μετ' ἴσης ἀπερισκεψίως ἀποσρέφονται τινες ἐνίοτε τὴν ὀρησκείαν, τὴν ἐτέραν ταύτην παρηγορίαν ἡμῶν τῶν ταλαιπώρων δεσποτῶν τῆς ὕλης, καθότι τινὲς τῶν λειτουργῶν αὐτῆς ἀνάξιοι ἐξελέγχονται τῆς ὕψλης ἀποστολῆς των.

Ἀλλὰ τέλος ἡ τύχη ἡ ἐκμεταλλουμένη τὴν μοχθηρίαν τῶν μὲν καὶ τὴν ὀλεθρίαν τῶν δὲ βλακίαν ὅπως τὸν Μούτσην ταλαιπωρήθη, ἐφάνη ἦττον δυσμενῆς κατὰ τοῦ σοφοῦ διδασκάλου. Πράγματι γενναῖος σκοπὸς ὑπὲρ αὐτοῦ συνελήθη, δυνάμενος νὰ ἐπολύωσῃ τὰ ὑπ' ἐκείνης ἐπενεχθέντα τραύματα, ἢ τοῦλάχιστον τὴν δριμύτητα αὐτῶν ἐπαισθητῶς νὰ μετριάσῃ. Κυρία τις προβεβηκυῖα, χήρα, ἄτεκος καὶ λίαν πλουσία, συγκινουμένη ἐπὶ τῇ δυσπραγίᾳ τοῦ ἐπιφανοῦς ἐκεῖνου ἀνδρός, ἀπεφάσιτε νὰ τὸν συνδράμῃ καὶ μετὰ τῆς λεπτῆς ἐκείνης ἀβροφροσύνης τῆς χαρκτηριστικῆς τὰς μὴ ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν ἀμεληθείσας ἢ διαφθαρῆσας γυναικας, προσποιουμένη, ὅπως μὴ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ὑπ' αὐτῆς προστατευομένου προσβλήη, τὴν χορηγήσῃ δανεοῦ μᾶλλον ἢ δώρου, παρέσχεν αὐτῷ τὰ χρηματικὰ μέσα ὅπως συστήσῃ καλῶς κατηρητισμένον τυπογραφεῖον. Τοιοῦτοτρόπως οὗτος θὰ εὐρίσκετο, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, εἰς τὸ στοιχεῖόν του θὰ ἠδύνατο, ἐξαιρουμένης τῆς διαφορᾶς τῆς προσωπικῆς ἀξίας καὶ τῆς φύσεως τῶν ἐκπονηθέντων ἔργων, νὰ μιμηθῇ τὸν Φραγκλῖνον, τὸν τοσοῦτον διὰ τοῦ τυπογρα-

φείου του τὴν πατρίδα ὠρελήσαντα, ἢ μᾶλλον, τὸν ἀθίνατον πατέρα τῆς Κλαρίσσης Χαρλόου (*),—ὡς ὁ πρὸ μικροῦ ἀποβιώσας εὐφυῆς ἐπιφυλλιογράφος Janin τὸν Ρίχαρδσον ἀπεκάλεσεν,—ἡσύχως περὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀσχολούμενος, δημοσιεύων αὐτὰ ἰδίως, τύποις, ἀνατυπῶν ἐπιμελημένως ἐκδόσεις ἀλλοτρίων συγγραμμάτων, καὶ διττὸν ἐν λόγῳ τοῦ πολιτισμοῦ στοιχεῖον καθιστάμενος. Ὅποιον δὲ μεγίστην ὠφέλειαν θὰ παρεῖχε τῇ Ἰταλίᾳ, ἀναδημοσιεύων ἐρμηνευομένους ὑπ' αὐτοῦ τοὺς μεγάλους τῆς χώρας ἐκείνης κλασικούς, ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν ὁμοίων, καὶ οὐχὶ ἐν τῇ ἰσπανικῇ, ὡς ἐφρόνει Κάρολος ὁ Ε΄. ὤφειλον ὅλοι πρὸς τὸν Θεὸν ν' ἀποτεινόνται! Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ τροπῇ τῆς τύχης, ὁ Μούτσης θὰ εὗρισκε τὴν ἐπούλωσιν τῶν τραυμάτων του ἢ τοῦλάχιστον παραμυθίαν· ἀλλ' ἔπρεπε νὰ εἴπωμεν ὅτι οὗτος θὰ εὗρισκεν ἐν αὐτῇ τοῦ περὶ αὐτοῦ τὴν μακαριότητα.

Ὡς ἀβρὼν καὶ εὐγενὲς φύλον, τίς δύναιται, χωρὶς νὰ κατηγορηθῇ ἐπὶ ἀγνωμοσύνῃ, τὰ τοιαῦτα πλεονεκτήματά σου νὰ περαιοσώπηται; Σχεδὸν πάντοτε ὀλίγον τιμώμενον καὶ ἀγαπώμενον, μάλιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παιδιᾶς καὶ χλεύης ἀντικείμενον, σὺ φαίνεσαι ἀντὶ τοῦ ἐκ τῆς ἄλλων ἐκβεβρότητα νέας δυνάμεις καὶ νέας ἐλατήρια ὅπως καλὸν ἀντὶ κκοῦ ἀποδίδης. Φύλον ἰσάγγελον, ὡς τοσοῦτον συγχάκις μαρτυρεῖ ἡ ἐξωτερικὴ μορφή σου, εἴτε κατὰ τὸ ἐρυθρὸν τῶν μελῶν ἢ τὴν ἡδύτητα τῆς ἐκφράσεως, τίς κάλλιον σοῦ γινώσκει νὰ διακρίνη, καὶ τοσοῦτον περιπαθῶς νὰ ἀισθάνηται τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὴν ἀρετὴν; Πόσους ἐξόχους ἄνδρας ἐπροστάτευτας ἐναντίον τῶν ὁμοίων των—κατὰ τὴν μορφήν ἐννοεῖται—οἵτινες ὑπὸ καταχθονίων παθῶν φλεγόμενοι, ἐν τῇ ἀκολασίᾳ καὶ τῷ ἐγκλήματι πυρωθέντες, καὶ ἐν ἀενάᾳ τα-

ραχῇ στροβιλιζόμενοι, νοσφίζονται παρὰ τὸ μῶρος τὸ δικαίωμα ὅπως τὰς ἰδιωτικὰς ἢ δημοσίας τύχας ἰθύνωσι! Ναί· τοὺς μεγάλους ἐκείνους δυστυχεῖς, τοὺς ὑπὸ τῶν μὲν φθονομένων, ὑπὸ τῶν δὲ μισουμένων, καὶ ὑπὸ τῶν πλείστων παρκακωνιζομένων, σὺ διὰ τῆς ἡδύτητος τοῦ μειδιάματός σου, διὰ τοῦ παρηγόρου τῆς συμπαθείας δακρύου, διὰ τῆς περιπαθοῦς καὶ εὐλαβοῦς ἐπικλησεως, παρεμύθησας, καὶ σχεδὸν ἀνέπλασας, ζωपुरοῦν ἐν αὐτοῖς τὴν συναίσθησιν τῆς ἀξίας των, —περὶ ἧς σχεδὸν ἐνεδοίαζον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι καθὼς ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀμφισβητούμενης,—προπαρκακωάζον αὐτοῦ εἰς τὴν συγγνώμην καὶ μετὰ τῆς Προνοίας αὐτοῦ συνδιαλλάττον! Δὲν ἦτο ἄρα γε γυνὴ ἐκείνη, ἡ περὶ αὐτὴν τὸν κραταῖον σύζυγον νὰ προτρέψῃ ὅπως τὸν Λυτρωτὴν τοῦ κόσμου λυτρώσῃ, ὅστις γινώσκων αὐτὴν ἀγαθὴν καὶ εὐσεβῆ, πύδοκκος πρὸ τῆς εἰς τὸν Πατέρα ἐπανόδου του νὰ τὴν καθαγιάσῃ ἐνσπείρας ἐν αὐτῇ κοιμωμένη ἀίσθημα εὐσπλαγγίας καὶ φιλίας ἐπὶ τῷ προσεχῆτι αὐτοῦ μαρτυρῶν, καὶ ἀποκαλύπτων αὐτῇ προσέτι τὴν θεοειδῆ μορφήν του! Καὶ ἐκείνη, ἥτις ἀπὸ τοῦ μετώπου αὐτοῦ τὸν ἰδρῶτα καὶ τὸ αἷμα ἀπέμαξε, δὲν ἦτο γυνή; Καὶ γυναῖκες ἦσαν ἐκεῖναι αἵτινες διὰ τοῦ ὄβολου των προσεπορίσαντο τὴν τροφήν τῷ Θεανθρώπῳ, τῷ, ἐκτὸς τοῦ πενιχροῦ αὐτοῦ χετῶνος, οὐδὲν ἄλλο κατέχοντι· ἐκεῖναι, αἵτινες χωρὶς νὰ φοβηθῶσιν, ὡς ἴτως οἱ σύζυγοι, οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, χωρὶς νὰ φοβηθῶσιν, λέγομεν, τὴν ἀπάνθρωπον τῶν δαμίων αὐτοῦ ὠμότητα, τὸν προέπεμψεν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης του· ἐκεῖναι, αἵτινες ἀνελύθησαν εἰς δάκρυα ἐνώπιον τοῦ σταυροῦ ἐκείνου ἐφ' οὗ πολλάκις οἱ ἄνθρωποι τὸν δίκαιον καθήλωσαν! Βεβόησαν οὐδέποτε ὁ Θεὸς ἐχάρη ἐπὶ οὐδενὶ ἄλλῳ, καίτοι θαυμαστῶς αὐτοῦ δημιουργήματι, ὅσον ἐπὶ τῇ πλάσει τῆς γυναικὸς, ἐν αὐτῇ μᾶλλον ἢ ἀλλοῦ τὸ ἀθίνατον αὐτοῦ ἐγγραφάξας ὁμοίωμα, ὡς ἀριθύνως καταφάνεται ἐν ταῖς σχεδὸν ὑπερκαρῶσι τῆς μητρό-

του τὴν κοινὴν γνώμην τῆς ξενιζούσης αὐτὸν πόλεως νὰ μυκτηρήσῃ, ἄξιος οἰαζόμενος. Οὕτω—ἐπιτραπήτω ἡμῖν ἡ ἄλλως τε οὐχὶ ὑπερόριος παραβολή, καθότι ἄδικος καὶ ἀδιάτρεπτος διωγμὸς οὐδόλως ὑστερεῖ τῆς βασιάνου καὶ τῆς πυρᾶς—οὕτω, λέγομεν, οἱ τοῦ δαμίου τὸ ἔργον ἀσκοῦντες καλόγηροι ἐπίτασσαν τὸ πρόσωπον τοῦ διςυχοῦς μάρτυρος Γρανδιέρου διὰ τῶν ἐσταυρωμένων των, ὅπως δῆθεν οὗτος τοῦ ἀσπασθῆ· ὅτε δὲ τὸ ταλαίπωρον θῦμα ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν ὅπως τὰς πληγὰς ἐκείνας διαφύγῃ, ἐφώνησεν εἰς τὸν εὐθέη λαὸν ὅτι ὁ κατὰ δίκην τὸν Χριστὸν ἀπρηναῖτο.

Ἐν τούτοις δοκησασοῦντινες ἀποφθεγματικῶς πως ἀπεφάνοντο ἢ μᾶλλον ἐχρησιμοδόησαν ὅτι ὁ Μούτσης ἄλλο δὲν ἦτον ἢ ἀγοραῖος ἀγύρτης καὶ καταγέλαστος τυχοδιώκτης· αὕτη δὲ ἡ θρασεὶα καὶ ἀπονενομημένη ἐτυμηγορία ἀπέβη, ὡς ἡ μᾶλλον ἐξευτελιστικὴ, ὑπὲρ πάντων ἄλλων εὐπρόσδεκτος.

Καὶ τυρῶν δῆλον ὅτι οἱ ἄθλιοι τοῦ Μούτσης πολέμιοι ἐσχόπουν, πεντοειδῶς αὐτὸν δυσφημοῦντες, τὴν προμνησθεῖσαν τυπογραφικὴν ἐπιχείρησιν νὰ ματαίωσωσι, ἀποτρέποντες τὴν οἰκτιρόμονα ἐκείνην γυναῖκα τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς προθέσεως, καὶ ἐπὶ τὸν ὑπ' αὐτῆς προστατευόμενον τὴν περιφρόνησιν, ἂν ὅχι τὸ μῖσος αὐτῆς, ἐπισπῶντες. Δὲν ἠγνόουν οἱ ἐπίβουλοι ἐκεῖνοι καὶ δόλιοι, ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῶν πλείστων κρίνοντες, πόσον ἐπιζήμιος ἀποβαίνει καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μᾶλλον πάγιον φήμην καὶ ὑπόληψιν ἢ ἀποτυχία καὶ ἡ χλεύη, καὶ ὅτι περισσότερον βλάπτει ἢ ἐπὶ ἀνικανότητι ἢ ἢ ἐπὶ μοχθηρίᾳ αἰτίαισι. Ἡ ὑπὸ καταχθονίου ἰδανικοῦ δαιμονιόπληκτος αὐτῶν φαντασία ἀπινδύλαμάτιζεν ἡδὴ ἐνώπιον αὐτῶν τὸν Μούτσην τείνοντα αὐτοῖς τὴν χεῖρα καὶ ἐπαιτοῦντα ἐλεημοσύνην, ἢν οὗτοι περιφρονητικῶς τῷ ἀπεποιούντο, ἢ ἀπερχόμενον τῆς Βονωνίας βυκλῶτον, γυμνὸν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν συοιγμῶν καὶ τῶν προσηλακισμῶν τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἐρεθισθέντος ὄχλου.

Πόσον δ' εὐφυῆς καὶ ἐμβροθῆς ἀποδείκνυται ἡ βῆσις ἐξόχου ἀνδρὸς εἰπόντος ὅτι ὁ Πλάστιγς ἀγαπᾷ τὸ πλάσμα μετὰ μητρικῆς μᾶλλον ἢ πατρικῆς περιπαθείας, ὡς παρὰ τὸ μῶρος ὑψηλὴ παρίσταται ἡ τοῦ Κέλτου ποιητοῦ Lywarch-Hen ἀνάλογος ἰδέα, ἔχουσα ὡς ἐξῆς· «Τὸ πρῶτον καθήκον τῆς θεότητος ἐστὶ τὸ ἔλεος».

Πεπεῖσμεθα ὅτι οὐδεμιᾶς χρῆζόμενος συγγνώμης ἐπὶ τῇ παρούσῃ παρεκβάσει, μάλιστα ὁμολογοῦμεν ὅτι ἐπ' αὐτῇ σεμνυόμεθα, τόσῳ μᾶλλον καθότιον ἐκ τινῶν ἐκείνων φαίνεται ὑποφώσκουσα ἡ ἡὼς τῆς ποσεινῆς ἐκείνης ἡμέρας καθ' ἣν ἡ πεπολιτισμένη ἀνθρωπότης ἐπιληφθήσεται τῆς ὀλοσχεροῦς χειραφετήσεως τοῦ εὐφρονοῦς αὐτῆς ἡμίσεως! Ἄρα γε αἱ θυγατέρες τοῦ Χριστοῦ εἰσὶ κατώτεροι τῶν τέκνων τοῦ Μωϋσέως ἢ δὴ χειραφετηθέντων!

Ἀλλὰ ἡ ἐπὶ τὸ βέλτιον τροπὴ τῆς κατεστάσεως τοῦ Μούτσης ἐθράσυνεν ἐπὶ μᾶλλον τοὺς πονηροὺς καὶ ἀμειλίχτους αὐτοῦ δόκτας. Ὁ δεύτερος οὗτος παρρησιαστικῆς ἀπηνουῦς ταύτης καταδρομῆς ἐπερηκόντισε πολὺ κατὰ τὴν σφοδρότητα τὴν πρώτην κατ' αὐτοῦ ἔροδον.

Ἀφ' ἐνὸς μὲν λοιπὸν ἐπειράθησαν πανθενῶς ν' ἀναθερμάνωσιν ἐν ταῖς τῶν ἄλλων ψυχαῖς τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὑπὸ τῶν δακρυθῦμων ἐκείνων λιβέλλων διεπρεθεῖσαν, καὶ οὐκ ὀλίγον ὡς ἐκ τοῦ ἀποθανόντος τῶν αἰτιάσεων μειωθεῖσαν—ἄφ' ἑτέρου δὲ σκοπίμως μεγαλοποιούντες τὰς δριμυτεῖς τινῶν κατὰ τὸν ἔργον τοῦ Μούτση ἐπικρίσεις, ἐπεκρίνον τὴν φιλολογικὴν αὐτοῦ ἀξίαν ἄχρις ὀλοσχεροῦς ἀνικανότητος. Πρὸς τὴν ἀπλήρωσιν δὲ τοῦ μικροῦ τούτου ἀνομοργήματος, δυσφοροῦντες οἱ σφαγεῖς ἐκεῖνοι τῆς διανοίας ἐπὶ τῇ ἀνοχῇ καὶ ἀκαταστασίᾳ τοῦ ὑβρίζοντος, ἤρξαντο ἀποβουλεύοντες ὅτι ὁ σκληροτράχηλος ἐπὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ ἀγνώμων ξένος ἐτόλμα διὰ τῆς ἐπιτετηθευμένης ἐκείνης ἀναληθείας

(*) Σαμουὴλ Ρίχαρδσον (Samuel Richardson) ἀγγλὸς τυπογράφος καὶ συγγραφεὺς τοῦ περιηγητικοῦ ἐπιστολιμαίου μυθιστορημάτος «Clarissa Carlowe»

Πλὴν οἰκτρὰν ἠπατήθησαν ἀπάτην, τοῦλάχιστον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν τοῦ Μούτση εὐεργετίαν, ἣτις τῇ λεπτοτέρᾳ γυναικείᾳ ἀγγινοίᾳ τὴν ἀνδρικοτέραν εὐστάθειαν συγκινοῦσα, ἠξίωσε καὶ τὰς νέας ταύτας ἀποπειράσας τῆς αὐτῆς, ὡς τὰς πρώτας, περιφρονησέως. Δυστυχῶς ἡ μελετωμένη αὐτῆς εὐεργεσία δὲν ἀπέβη λυσιτελής τῷ δυστυχῆ καταδικωμένῳ, ἐφ' ᾧ οἱ διώκεται ἤδη ἀνήμελον τὰ ἐπινίκια, ὅτε ἡ ἐν τῇ ἀγαθοεργίᾳ πολυμήχανος γυνὴ ἐξεύρε νέον τρόπον ὠφελείας, διαπιστευσαμένη αὐτῷ τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τῆς, καὶ πᾶν τὸ ἀναγκάζον γενναιοδύως αὐτῷ δαψιλευσασα. Κρίνομεν δὲ περιττὸν νὰ προσθώμεν ὅτι ὁ Μούτσης, μετρίφρων ἄμα δὲ καὶ συνετὸς, πᾶν ἀσμένως τὴν ἀνακτεθεῖσαν αὐτῷ ὑπερσεῖαν ἀπεδέξατο.

Ἄλλ' οἱ συνήθειαι ψέεται καὶ διχολαεῖς, μνηκίαι τῆς συστηματικῆς αὐτῶν σταυροφορίας ἀποδυσπετοῦντες, κατήνεγκον ἐπὶ τοῦ θύματος αὐτῶν τὸ ὕστατον καὶ δευτέρου, ἐκτὸς τῆς δουλοφρονίας, τραῦμα. Οὗτοι ἠρξάντο ἀνόσια καὶ αἰσχρὰ κατὰ τῆς σπανίας ἐκείνης καὶ ἀξιοζήλου προστασίας ἐκφομιζόντες, καὶ ἡ συκοφαντία δὲν ἐβράδυνε, κατὰ τὸ εἰωθὸς, νὰ τύχη τῆς δεούσης ὑπεστηρίξεως παρὰ τῷ συρρετῷ ἐκείνῳ τῶν ἀμαθῶν καὶ ἀνοήτων, οἵτινες μὴ εἰθισμένοι νὰ σκέπτονται, καὶ ἀνεπίδεκτοι τῆς εὐχερστερῆς θεωρίας, ἀνικανοῦσι νὰ ἐξέλθωσι τοῦ ταπεινοῦ κύκλου τῶν πεπληνημένων αὐτῶν φρονημάτων καὶ τῶν κτηνωδῶν αὐτῶν ὀρέξεων, φωνασκοῦντες ἐκ τοῦ σκότους αὐτῶν καὶ βορβόρου ὅτε μὲν πρὸς τοῦτον, ὅτε δὲ πρὸς ἐκεῖνον, ὡς ἐνίστε ἐν τῷ ἀγρῷ γηραιὸ καὶ ψωραλέοι κύνες ὑλακτοῦσι πρὸς τοῦς διχαινοῦντας ἐκ τοῦ ξενίζοντος αὐτοῦς κορβῶνος.

Πλὴν καὶ πάλιν ἀπέτυχον οἱ δυσθεεῖς συκοφάνται, καθότι ἡ πρὸς αὐτοῦ περιφρονησις τῆς γενναίας γυναικὸς ἐνηκολούθησε πάντοτε ἐπιτεινομένη. «Ὁ δέποτε ἐν τῷ πολυχρονίῳ μου βίῳ,» ἔλεγε περιβλεπτός τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εὐπατρίδης, «ἐγενόμην μάρτυς τοσοῦτον ἀρ-

σενωποῦ, τοσοῦτον, οὕτως εἰπεῖν, ἀποθνήσκου περιφρονησέως, ἐφ' ἧ ἄλλως ἢ ἐπὶ γεννῆς ἐκείνη γυνὴ ἐφάνετο ἀρεσκομένη ἀρυσμένη νέον πρὸς ἀγαθοεργίαν ζήλον. Τοιοῦτοτρόπως ἡ γυνὴ αὕτη, γραιὴ, φιλάθελος, ἡ ἐπὶ τῆς ὄψεως αὐτῆς τὰ χρώματα τοῦ θανάτου, ὡς λέγει ὁ Ἀλιγιέρης φέρουσα, ὀξύνουσι, ἀλλ' οὐχὶ εὐπαιδείας, ὡς γίγασ ὑψοῦτο ὑπὲρ τῆς κεφαλῆν τοσοῦτων ἀνδρῶν, ἐν οἷς καὶ πλείστον εὐπατριδῶν καὶ πεπαιδευμένων. Τοῦτο ὑπὸ πολλῶν ἐγνώσθη, καὶ πολλοὶ λόγοι περὶ τοῦ σπανίου τούτου φησὶ μένου ἐγένετο· εὐτυχῶς δὲ ἡ γενναία προστατίς εὔρε μιμητάς.

Πλὴν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐκείνοις, οἱ ἄλλοι πάντως νοημοσύνης καὶ ἀρετῆς ἀποροῦσι, φανερὰ ἀπόλυτον ἀσκοῦσα κηρύχην ἠθικῆς εἰς κρῆνην, καθότι πολλοὶ παρεστηρήθη ὅτι πᾶσα προσπαθία καὶ ἀνοικτρῶς νευκαγοῦσι κατὰ τῆς ἐνσκιρομένης ἀμαθείας καὶ γεγηρακίας κακοδοκίας. Οὐχὶ διάφοροι τῶν ἀνιάτων νοσημάτων αἱ ἠθικαὶ αὐταὶ ἀτέλειαι ἀκολοῦθαι ἐκείνων καὶ ἠθικῶν πλεονεκτημάτων, προσεγγίζετε τὸν Μούτσην νὰ δῶναι φιλολογίαν ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθέντι καὶ διευθυνομένῳ, παντὸς δ' ἐπαίνου ἀξίῳ ἐκπαιδευτηρίῳ. Ἴσως τὸ παράδειγμα τῆς φιλανθρωπίας κυρίας ὑπεγόρευεν αὐτῷ τὸ μέτρον τοῦτο, διότι ἐνίοτε καὶ αὐτὸ πρὸς ἀγαθὸν ἀποβαίνει οἶονε ἐπιδημικὸν ἐν τῷ ἀθλίῳ τούτῳ κόσμῳ, τοσοῦτον μιτροσκοπικῶς κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν ἠθικὴν ἀξίαν. Τὴν ἐκλογὴν ταύτην ἐπεκρότησαν μιᾶ φωνῇ ἄπαντες οἱ ἐν τῷ ἔθνει καὶ εὐφρονοῦντες, οἱ ὁμολογούμενοι ἐν Βονωνίᾳ τὴν μεγάλην πλειοψηφίαν συγκροτοῦντες, καθότι δυστυχῶς ἡ πείρα πάντοτε ἀπέδειξεν ὅτι ἡ πλειονότης τῶν ἐντίμων ὑποχωρεῖ εἰς τὴν μειονότητα ὀλίγων ἀλλὰ μοχθηρῶν τολμητιῶν, τότε δὲ μόνον ἀρπυνίζεται τῆς περιδεοῦς αὐτῆς ἀπραξίας, ὅταν τὰ πράγματα χωρήσωσιν εἰς τὸ ἔκκαρον τῆς ἀπροσοδοκίᾳ συνεργείᾳ τυχαίου ὀφθαλμοῦ συμβάντος.

Ἐν τούτοις ὁ ἡμέτερος Μούτσης δὲν ἔπαυε συντάττων τὰ θυμὰσια ἐκεῖνα

gentil petit coulelet dont il vouloit esgorgiller tout doucettlement.» Ὁμοίως φρικώδης εἰκὼν ἐν τῇ φαινομενικῇ ταύτῃ ἀστειοτήτι!

Πλὴν μάτην καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ προσεδόκων τὸ ἀποτελέσμα τῆς καταβολῆς αὐτῶν ἐπιβουλής.

«Come per entro loro schiera bruna
S' ammusia l' una con l' altra formica,
Forse a spiar lor via e lor fortuna»

οἱ οὗτοι ἐζήτουν ἀλλήλους, ἠθροίζοντο εἰς μικροῦς ὀμίλους ἐν ταῖς ὁδοῖς, χαμηλῇ τῇ φωνῇ διαλεγόμενοι καὶ μετ' ἀνησυχίας ἡμετέρας μετὰ περιεργείας τὸ βλέμμα περιφέροντες. Οὐδεμίαν καλὴν εἰδήσιον ὁ Μούτσης ἐφάνετο ἄτρωτος, μάλιστα ἡμέραν παρ' ἡμέραν εὐρωστότερος ἀνεδείκνυτο. Καρτερὰ κράτος δὲ ἡ ἐπίβουλος αὕτη συμμορία κατετροπώθη καὶ κατησχύνθη, ὅτε ὁ καθηγητὴς Minarelli, ἀνὴρ ἐν τῇ κατωτάτῃ τάξει τοῦ λαοῦ γεννηθεὶς, ἀλλὰ ἐπιμετῶν ἐξ ἀεὶ τὴν ἀνελθὼν κοινωνικὴν περιουσίαν καὶ ἠθικῶν πλεονεκτημάτων, προσεγγίζετε τὸν Μούτσην νὰ δῶναι φιλολογίαν ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθέντι καὶ διευθυνομένῳ, παντὸς δ' ἐπαίνου ἀξίῳ ἐκπαιδευτηρίῳ. Ἴσως τὸ παράδειγμα τῆς φιλανθρωπίας κυρίας ὑπεγόρευεν αὐτῷ τὸ μέτρον τοῦτο, διότι ἐνίοτε καὶ αὐτὸ πρὸς ἀγαθὸν ἀποβαίνει οἶονε ἐπιδημικὸν ἐν τῷ ἀθλίῳ τούτῳ κόσμῳ, τοσοῦτον μιτροσκοπικῶς κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν ἠθικὴν ἀξίαν. Τὴν ἐκλογὴν ταύτην ἐπεκρότησαν μιᾶ φωνῇ ἄπαντες οἱ ἐν τῷ ἔθνει καὶ εὐφρονοῦντες, οἱ ὁμολογούμενοι ἐν Βονωνίᾳ τὴν μεγάλην πλειοψηφίαν συγκροτοῦντες, καθότι δυστυχῶς ἡ πείρα πάντοτε ἀπέδειξεν ὅτι ἡ πλειονότης τῶν ἐντίμων ὑποχωρεῖ εἰς τὴν μειονότητα ὀλίγων ἀλλὰ μοχθηρῶν τολμητιῶν, τότε δὲ μόνον ἀρπυνίζεται τῆς περιδεοῦς αὐτῆς ἀπραξίας, ὅταν τὰ πράγματα χωρήσωσιν εἰς τὸ ἔκκαρον τῆς ἀπροσοδοκίᾳ συνεργείᾳ τυχαίου ὀφθαλμοῦ συμβάντος.

Ἐν τούτοις ὁ ἡμέτερος Μούτσης δὲν ἔπαυε συντάττων τὰ θυμὰσια ἐκεῖνα

ἐπιγράμματα τὰ ἀκολούθως τοσαύτην φήμην αὐτῷ προσποριάμενα, περιφρονῶν δὲ τὰς ἀδίκους καὶ ἀγενεῖς μομφάς, πλὴν ὠφελούμενος ἀπὸ τῶν εὐγενῶν καὶ ὄντως σπουδαίων ἐπικρίσεων, ἐτελειοποιεῖ ἡμέρα τῇ ἡμέρα τὸ ὕψος τοῦ, ὅπως καταστήσῃ αὐτὸ, ὡς μετέπειτα ἀπεδείχθη, πρότυπον καὶ ὑπογραμμὸς τοῖς μεταγενεστέροις. Ἡ ὑπὸ τῆς προστατίδος αὐτοῦ τὸ πρῶτον δαψιλευθεῖται συνδρομὴ καὶ ὑπὸ τῆς ἔμφρονος τοῦ Minarelli φιλανθρωπίας χορηγομένη αὐτῷ ὠφέλεια, ἀποτελεσματικῶς τὸν ἐβρόθήθησαν ὅπως μετ' ἡσσανος δυσχερείας τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ἐπιτύχῃ· διότι λίαν παρήγορος πραγματικῶς εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὴν καρδίαν ἀποβαίνει τὸ διὰ τοῦ παρθύρου, εἰσδύον ἐωθινὸν φῶς μὴ σκιαζόμενον ὑπὸ τῆς ἐναγωνίου μερίμνης τοῦ περὶ τὴν ἐπιούσιον τροφὴν ἀμψιχανοῦντος. Καὶ αὕτη ἡ μονότονος ἡμερούσιος ἐργασία, εἰς ἣν καὶ ἡ ἰδίᾳ περιπαθὴς Gretchen τοῦ Γκαίτε δὲν ἠσθάνετο πάντοτε τὴν καρδίαν διακτεθειμένην, καὶ αὐτῇ, λέγομεν, ἡ μονότονος καὶ ἐπίμοχος ἐργασία εἰς τέρψιν καὶ ἀνακούφισιν μεταβάλλεται, ὅταν, δεόντως ἀμειβομένη, καταλείπῃ ἡμῖν ἡρέμους τινας ὥρας πρὸς θεράπειαν τῶν Μουσῶν ἐκείνων, αἵτινες dulces ante omnia ἐπεκλήθησαν, τῶν παρθύρων ἐκείνων ἀγγέλων, ὡς τοιούτων ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου καὶ σημερινοῦ κόσμου μὴ γνωρισθέντων. Μόνον οἱ κουφόνες καὶ σεμνότεροι δοκησίσοφοι, ἢ οἱ εἰρωνες καὶ κκεντρεχεῖς φωτισθεῖσιν δύνανται νὰ ἰσχυρισθῶσιν ὅτι ἡ πενία ἐστὶ τὸ ζώπυρον παντὸς ἀριστουργήματος καὶ ἀπνηθρῶπως, πρὸς κύρωσιν τῶν λόγων αὐτῶν, νὰ προβάλλωσι τὸ παράδειγμα τοῦ μεγάλου Σερβάντου ἢ τοῦ Γολδσμῆθ, ὅστις ἀφ' οὗ ἐπλανήθη ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ σχεδὸν πάντοτε πεζῆ, αὐλῶν ὅπως συντηρήσῃ αὐτὸν, ἔγραψε τὸν ἀμίμητον αὐτοῦ Ἑσθημῆριον ἐν τινι πενιχρῷ οἰκίσκῳ τοῦ Λονδίνου. Τὸ καθ' ἡμᾶς, τοῦς ἀείποτε θαυμάσαντας τὰ ἔξοχα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας γεννήματα, καὶ τὸ δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν ἀγαθὸν ἐνθέρμως ποθήσαντας, εὐ-

χόμεθα τὴν εὐεργετικὴν ταύτην πενίαν εἰς τοὺς πανηγυριστὰς αὐτῆς.

Νῦν δὲ σπεύδομεν νὰ τεμακτίσωμεν τὴν ἀφήγησιν τοῦ βίου τοῦ δικασμοῦ ἡμῶν φιλόλογου καὶ ἐπιγραμματοποιοῦ, ἡτις ἐξιστοροῦσα λεπτομερεῖας τινὰς εἰς ἡμᾶς ἴσως μόνον γνωστὰς, δὲν θὰ ἐφάνη, εὐελπιστοῦμεν, ὑπὲρ τὸ μέτρον σχοινοτενῆς εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μὴ παραλείποντες τὴν ἀνάγνωσιν τῶν τραγικῶν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλαστῶν ἱστορημάτων, παρακολουθοῦσι μετ' ἐνδιαφέροντος τὴν ἀκριβῆ ἀέλιξιν τῶν πραγματικῶν καὶ κοινοτέρων ἀτελειῶν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν διαφόροις καιροῖς καὶ τόποις δρώσας. Συνωδᾷ ταῖς παρ' ἡμῶν ληφθεῖσαι πληροφορίας, ὁ Μούτσινς κατὰ τὸ 1839 ἀπῆλθε τῆς Βιωννίας, ἀποκατασταθεὶς ἐν τῇ μαγικῇ ἐκείνῃ πόλει, τῇ, ὡς λέγει ὁ Βιλλάντζ, ἐν τοῖς κρίνοις ἰδρυθεῖσα, καὶ ἄνωθεν τῆς ὁποίας οἱ ἀστέρες φαίνονται πολλαπλασιαζόμενοι ὅπως ἀντάξιον αὐτῇ σχηματίσωσι στέφανον, ἐν τῇ μητροπόλει ἐκείνῃ τοῦ ὠραίου, ἐν τῷ τεμένει ἐκείνῳ τῆς καλλιτεχνίας. Ἐν Φλωρεντίᾳ λοιπὸν, ὑπὸ τῶν κλιτύων ἐκείνων κυκλοῦμενος per vendemmia festanti καὶ ὑπὸ τῶν convalli popolate di case e d' oliveti, αἵτινες

Mille di fiori al ciel mandano incensí (*)

ὑπὲρ δὲ κάλλιον, ἐν μέσῳ τῶν μυρίων ἐκείνων θαυμάτων τῆς τέχνης, ὁ διάσημος φιλόλογος ἤρξατο διδάσκων φιλολογίαν, ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ἐπ' αὐτὸν τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην τῆς ἐκ φήμης γνωσκούσης αὐτὸν κοινωίας ἐκείνης ἐπισπάτας. Ἄλλ' ἡ ἀπηνῆς τύχη ὁμοία τοῖς Πάρθοις, οἵτινες φυγαδευόμενοι ἐστρέφοντο καὶ ἐτόξουν τὸν ἐχθρὸν, ἐδηλητηρίασε τὸν ἤδη ἤρεμον αὐτοῦ βίον ἀφαρπᾶσα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μούτιον, ὅστις πεσὼν ἐν Κούβχ ἐκ τοῦ ἀεροστάτου αὐτοῦ, οἰκτρῶς ἀπεβίωσε. Πρὸ τοῦ υἱοῦ τούτου ἀπώλεσε θελητήριον καὶ εὐειδестаτὴν θυγατέρα, Βιργινίαν τ' ὄνομα, βραδύτερον δὲ ἕτερος υἱός, διαπράξας φόνον, ἀπέδρα λάθρα,

(*) Foscolo, I sepolcri.

καταφυγὼν εἰς Τουρκίαν, χεῖρον ἢ ἀνὰ πέθνησκεν. Ἰπέστη δ' ἀγαθὸς γέρον τῆν νέαν συμφορὰν μετὰ τῆς εὐσταθείας ἐκείνης ἢ ἠντιλεῖ ἐκ τῆς πράξεως καὶ ἀξιοπρεποῦς αὐτοῦ φύσεως, ἴσως δὲ καὶ ἐκ τῆς ἐξέως τῆς δυσπραγίας καὶ ἐκ τῆς ἀπαλῶν δυνάων μελέτης τῶν δικασμῶν συγγραφῶν τῆς ἀρχαιότητος τῶν ἀφηγομένων τὰ μεγάλα ἐκείνα παραδείγματα γενναϊότητος καὶ καρτερίας τόσῳ μᾶλλον ἐξυμνούμενα ὅσῳ ἐλιγώτερον ἀκολουθοῦμενα. Καὶ ἀληθῶς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ δύναται νὰ κληθῆ ἥρωϊκῆ, καθότι τὸ κατὰ τῆς δυστυχίας διαρκῶς ἀντιτασσόμενον θάρρος πληρέστατα ἐξισούται, ὡς ἔλεγε Ναπολέον ὁ μέγας, πρὸς ἐκείνο τοῦ μαχητοῦ, τοῦ ἰσταμένου ἀφύθως καὶ ἀταράχως ἐναντι τοῦ πυρός ὁλοκλήρου κανονοστοιχίας.

Πλὴν ἐλήλυθεν ἡ ἡμέρα, καίπερ βραδυτάτη, καθ' ἣν οὗτος ἐμελλε νὰ τύχῃ θέσεως, ἐὰν ὄχι σεβαστοτέρας τῆς τοῦ διδασκάλου, — καθότι οὐδεμία ἀνωτέρα ταύτης ὑπάρχει, — ἀσφαλεστέρας τοῦλάχιστοι καὶ ἐπικερδωστέρας. Οὗτος ἐξελέχθη διευθυντὴς (conservatore, ἢ κατὰ τὴν σημερινὴν ἐν Ἰταλίᾳ ῥῆσιν, moderatore) τῆς Μιρκουκελλιανῆς βιβλιοθήκης προσκοκύντως μισθοδοτούμενος, δικτηρήσας τὴν θέσιν ταύτην μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς του, ἡτις κατὰ τὸ 1868 μετὰ ἐπταήμερον ἀσθένειαν ἐσβέσθη (οὗτω ἔγραψεν ἡ εὐπαιδευτος αὐτοῦ θυγάτηρ Ὀλυμπία) δίκην λύχνου, οὗτινος ἡ τροφὴ βαθμιαίως ἐκλείπει, καθότι ὁ Μούτσινς γεννηθεὶς τὸ 1777 ἠρίθμει τότε ὑπὲρ τὸ ἐννενηκόντα ἔτη.

Ναὶ, θεόπνευστες ἄνερ' οὐ ἐπέρανες τὴν πολυστένακτον ἐν τῷ κόσμῳ σχεδιδρομίαν σου, εἰς ἐκ τῶν μᾶλλον τρωθέντων ἐν τῷ θουελλῶδει τοῦ βίου ἀγῶνι, ἀλλ' ἄνευ μνησικακίας, ἄνευ ἐλέγχου, καὶ ἐν τῇ σεβασίῳ ἀτελευτήτῳ δόξῃ. Πνευματικὴ κλινὴ σου, ὡς ἄλλου πατριάρχου, ἐκυκλώθη ὑπὸ πολλῶν γενεῶν θαυμασῶν καὶ φίλων σὺ τὴν ἐπιθάνατον κεφαλὴν ἐστήριξας ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς προσφυλοῦς ἐκείνης, θυγατρὸς, ἡτις, ὡς ἄλλη Ἀντιγόνη,

ἐπὶ πολλὰ ἔτη συνεμερίσθη τὰς πλείστας ὀδύνας καὶ ὀλίγας παραμυθίας σου καὶ ἐὰν ἀληθεύῃ τὸ ὑπὸ πολλῶν σεβαιούμενον, τὸ πνεῦμα παρέδωκας μειδιῶν ἀρρητον θυμηδίας μειδίαμα. Ἰσως κατ' ἐκείνην τὴν εἰς τοσοῦτους φοβεράν σιγμὴν, καθ' ἣν φαίνονται αὐτοῖς παρελαύνοντα τὰ θύματα τῆς ἀδικίας των, σὺ ἤκουσας σεαυτὸν ὀνομαστὶ καλούμενον ὑπὸ τῶν ἀγγέλων ἐκείνων, τῶν συγκροτούντων τὴν θετὴν τῆς ψυχῆς σου οἰκογένειαν, καὶ τῶν ὁποίων μετὰ τοσαύτης γραφικότητος ἐξύμνησας τὰ θέλητρα, καὶ τὸ ἄωρον τέλος ἐθρήνησας!

(ἀκολουθεῖ).

Π. ΧΙΩΤΟΥ

ΕΠΙ 15 ΗΜΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ

ΕΚ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΑΘΗΝΑΣ.

(Αὐγούστου 9 ἕως 24 τοῦ ἔτους 1874).

Γ.

Ἰρίον. — Ἀντίρριον. — Ναύπακτος. — Πελοποννησιακὴ παραλία κόλπου. — Αἴγιον (Βοστίτσα). — Σταγίς.

Τὴν αὐγὴν τὰς 8 ἐπεβιβάσθημεν εἰς τὸ ἀτμόπλοιο. Νέοι ἐπιβάται διδασκαλοὶ, διδασκάλισσαι, ἔμποροι, στρατιωτικοὶ, ἱερωμένοι συνέπλεον. Ὁ Ἰθακήσιος Σπυρίδων Σφυρῆς, ἔμπορος ἐν Τεργέστη, νέος εὐπαιδευτος, ῥέξυμος, λαλῶν πολλὰς γλώσσας Εὐρωπαϊκὰς, ὀμιλητικὸς, χαίρει τοὺς τρόπους καὶ περιηγηθεὶς ὅλας τὰς παραλίας ἐμπορικὰς πόλεις Μεσογείου καὶ Ἀγγλίας, συνώδευε τὰς δύο Ἀγγλίδας. Εὐχαριστήθη εἰς τὴν ὀμιλίαν

ΖΑΚ. ΑΝΘ. ΕΤΟΣ Α΄.

αὐτοῦ καὶ τοῦ συμπλέοντος πατρὸς ἱερονόμου Οἰκονόμου Κορινθίου. Σπληλιώτης ὁ ἱερεὺς ἐσπούδασε τὰ Θεολογικὰ, μετέβη εἰς Ἄθωνα, διήλθε Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα, διωρίσθη ἱεροκῆρυξ νομοῦ, καὶ εἶτα Ἐλληνοδιδάσκαλος. Εὐσεβῆς, συνετός, ἀφελῆς, ἀπρόληπτος, ἐκκλησιαστικὸς, διεκρίνετο μετὰ τῶν ἄλλων συνταξιδευόντων ἱερωμένων. Διαπλέοντες τὴν εἴσοδον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου δεξιόθεν εἶχομεν τὸ Ρίον καὶ ἀριστερόθεν τὸ Ἀντίρριον. Τὰ δύο ταῦτα φρούρια καλοῦνται κοινῶς Καστέλια τοῦ Μωρέως καὶ μικρὰ Δαρδανέλλια, ἐπειδὴ φυλάττουσι τὴν εἴσοδον τοῦ Κόλπου, ὡς ἐκεῖνα τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἀπαράλλακτα ὡς εἰκονίζοντο ἐν τῷ πίνακι τῶν Βενετικῶν κτημάτων, μοὶ ἐφαίνοντο οἱ τετραγωνικοὶ περίβολοι, πυργώματα καὶ ἡμικυκλικὰ κανονοστάσια, ἀνακαινισθέντα ὑπὸ τῶν Βενετῶν τῷ 1533. Αὐτὰ κατακτηθέντα ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάνου, ἀνεκυριεύθησαν ὑπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ Μωροζίνου στρατάρχου τότε, καὶ εἶτα Δουκὸς τῆς Βενετίας. Κατὰ τὴν ἄλωσιν τὸ Ζακύνθιον κάτεργον τοῦ κόμπος Ἀγησιλάου Συγούρου Δεσύλλα, διαφυγὸν τὸ διασταυρούμενον ἐκ τῶν κανονοστασίων τῶν δύο φρουρίων πῦρ καὶ τὰς κανονοσφαίρας, (δικαστήματος 2,000 μέτρων Γαλλικῶν ἢ 4 σταδίων κατὰ Στράβωνα), ἐστάθη ἀπέναντι τοῦ Ρίου εἰς τὰ πανιά, καὶ κανονοβολοῦν ἔορξε χαλαστῆραν τοῦ τείχους, καὶ εὐθὺς οἱ ἀποβάντες ἐξ αὐτοῦ Ζακύνθιοι, νησιῶται καὶ Βενετοὶ ἤλωσαν ἐξ ἐφόδου. Διὸ ὁ Ἀγησίλαος Συγούρος κατεργουκέρης ἐσολίσθη μετὰ τὸ περιλαίμιον παράτημον τοῦ Ἀγίου Μάρκου, προσηγορεῖσθαι κόμπος, καὶ ἡμεῖσθη μετὰ στρατιωτικὰ κτήματα. Ἐκτοτε οἱ Βενετοὶ ὀχύρωσαν καλῶς καὶ ἐφρούρησαν. Ὡς δὲ τὸ Πελοποννησιακὸν ὠκοδομήθη ἐπὶ ἀμυδάους ἐδάφους, καὶ τὰ παράλια αὐτοῦ εἶναι ῥηχὰ καὶ ἀπλευστα εἰς μεγάλας νῆας, δυσκόλως ἤδυνατο νὰ κυριευθῶσιν ὑπὸ ἐχθρῶν, ὅθεν καὶ οἱ Βενετοὶ ἔλεγον ὅτι κατεῖχον τὰ Δαρδανέλλια τοῦ Ἑλληνικοῦ πελάγους.

Ἄλλ' ἀφοῦ ἀπόλεσαν οἱ Βενετοὶ τὴν Πελοπόννησον, τὰ φρούρια κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Οὗτοι δὲ πάντοτε πολὺς σκληρότητας ἐπραξάν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς Τουρκοκρατίας καὶ τοῦ ἀγῶνος. Ἡ ἀγριότης τῶν Τούρκων τοῦ Καστελίου ἐγένετο παροιμιώδης. Τῷ 1828 οἱ τοῦ Ρίου ἀγάδες δὲν ἠθέλησαν νὰ παραδεχθῶσι τὴν συνθήκην τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ μὲ τὸν Πασάν τῆς Ναυπάκτου. Ἄλλ' ὁ στρατηγὸς Σνέιντερ ἐπὶ 4 ὥρας κανονοβολήσας, διέρρηξε χαλάσραν καὶ ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἐξέλθωσιν ἀοπλοί, καὶ ζητήσωσι τὸ ἔλεος αὐτοῦ, ὅστις ἠθέλην ἅπαντας νὰ περάσῃ ἐν στόματι μαχαίρας. Τὸ Ρίον τὴν σήμερον χρησιμεύει εἰς εἰρικήν κακοῦργων.

Ἐκ τοῦ Ρίου τὸ ἀτμόπλοιο διηύθυνε πρῶταν εἰς Ναύπακτον. Προσηγγίσασμεν ἀπέναντι τοῦ Μανδρακίου, κατασκευασθέντος ἐπίτηδες ὑπὸ τῶν Βενετῶν διὰ τὴν εἰσπλευσιν καὶ ἀσφάλειαν πλοίων, ἐφοδιαζόντων τὴν ἐνταῦθα φρουρὰν ἅπαντα τὰ χρειώδη. Τὸ χωρίον περιμάχητον ἐπὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ὡς μνημονεύει ὁ Θουκυδίδης, ἀξιόλογον καὶ νῦν καθίσταται διὰ τὸ ὄχυρόν φρούριον. Τὸ τετραγωνικὸν τείχος ὑψούμενον ἐπὶ τῆς παραλίας, ἐπέκτειναι τὸν περίβολον κατὰ τὴν κατωφέρειαν τοῦ ὄρους Ρίγανης. Κυκλικοὶ προμαχώνες περὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ τετραγωνικοῦ περιβόλου, διακραταιοῦσι τὴν ἀπόρθητον τοῦ ἐν τῷ μέτῳ κορυφωμένου πυργώματος. Πύλη δὲ ἐξάγει εἰς τὸ περιωκοδομημένον ὑπὸ Βενετῶν μανδράκιον, εἰς ὃ ἠδύναντο νὰ εἰσπλέωσι πλοία καὶ λέμβοι ἐφοδιάζοντα τὴν φρουρὰν. Ἄνω τῆς πύλης εἶναι ἐντειχισμένον ὁ πτερωτὸς λέων τοῦ Ἀγίου Μάρκου, τὸ σύμβολον τῆς Βενετικῆς πολιτείας. Ποσάκις τὰ τείχη ἐρξάνθησαν μὲ αἵματα Ἑλλήνων ὑπηκόων τοῖς Βενετοῖς, μαχομένων κατ' ἀπίστων ὑπὲρ τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῆς Χριστιανωσύνης! Οἱ Ζακύνθιοι Καψοκέφαλος, Λογοθέτης, Μακρῆς, Μινωτὸς· οἱ Κεφαλλῆνες Δέσιμας, Μεταξῆς, Ἄνινος· οἱ Κερκυραῖοι Κονδο-

κάλης, Ἰουστινιάνης· οἱ Κρήτες Καλλέργαι, Δαπόντης· οἱ Κύπριοι Ποδοκατόροι, Δε-Ρώσης ἀντάταξαν ἀνδρίας στήθος ἐπὶ τῶν προμαχῶνων, ἀνέπτυσαν πολεμικὴν ἰσχὺν ἐπὶ τῶν κανονοστασιῶν, ἔδειξαν αὐταπαρνήσιν κινδυνεύοντες μὲ τὰ κότεργα εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πελάγη. Ἡ Γαληνοτάτη Ἀριστοκρατία καλῶς ἤξευρε νὰ περιθάλλῃ τὸ ἀρειμάνιον φρόνημα τῶν ὑπηκόων Ἑλλήνων μὲ ἀμοιβὰς χωρίων, μετιτοφορίας εὐγενείας, μὲ τιμὰς ἱπποτικῶν παρασήμων, μὲ βαθμοὺς ὑψηλῶν ὑπουργείων τοῦ Κράτους. Βεβαίως μὲ τοιαύτας ἀμοιβὰς ἔχουσι προθύμους στρατιώτας φιλόδοξοι ἡγεμόνες. Ἄλλ' ὁ ἑλληνικὸς ἀγὼν τῆς Ἐλευθερίας στρατιώτας εἶχεν ὅλους μικροὺς καὶ μεγάλους, ἄνδρας καὶ γυναῖκας ἄνευ ἀμοιβῆς, ἐφοδίων καὶ τροφῆς. Ὁ στρατιώτης του Παλάτι ἔχει τὸ βουνὸν, καὶ σκίπασμα τὸν οὐρανὸν, Τρώει μπεροῦτι γιὰ ψωμί, τὰ βόλια γιὰ προσφάι, Σφιζι τοὺς Τούρκους σὰν τραγιά, κ' ἀγάδες σὰν κρη-

Τοσοῦτον οἱ ἐθνικοὶ πόλεμοι ὑπὲρ ἑλευθερίας ὑπερέχουσι τῶν ἡγεμονικῶν ὑπὲρ φιλοδοξίας.

Ἀφοῦ ἄφητε στρατιωτικοὺς τινὰς ἐν Ναυπάκτῳ τὸ ἀτμόπλοιο, ἔστρεψε πρῶταν κατὰ τὴν Πελοποννησιακὴν παραλίαν τοῦ Κορινθιακοῦ. Τὸ πέλαγος ἐκ τῶν Τρωϊζονίων νησιδίων ἐκτείνεται μὲχρι τῶν ἐνδομοχότερων τοῦ κόλπου, ὡς μεγάλη λίμνη ὀφινειδῶς παρεντεθειμένη μεταξὺ τῶν ὄρεων Στερεῶς καὶ Πελοποννήσου. Μακρόθεν μοι ἀνεφαίνοντο αἱ ὑψηλαὶ κορυφαὶ Παρνασσοῦ, Κιθαιρώνος, Ἐλικῶνος, Μεγαλοπρεπῆς ἢ θεᾶ τῆς Πελοποννησιακῆς ἀκτῆς καθίστατο κατὰ τὰς κατωφέρειας Γερανείας, Παναχαϊκοῦ, Κυλλήνδροι, κοιλιάδες χλοάζουσαι, ὀροπέδια δασώδη, ὑπόρουσι καταπράσινα ἐφαίνοντο πέριξ. Δένδρα, θάμνοι, ἀμπελώνες, σταφιδῶνες, ἐλαιῶνες, περιβόλια πανταχόθεν ἐστολίζουσι τὰ πλάγια τῶν βουνῶν καὶ ὑψωμάτων. Ἐκ τοῦ ἀρωτηρίου Δρεπάνου, τοῦ ὁποίου τὸ δρεπανοειδὲς ἔμβλημα λόγιον οἱ ἀρχαῖοι ἔτι ἐσχηματίσθη ἐν

τῆς δρεπάνης, ἥτις ἀπελιθώθη ῥιφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διός, ἀφοῦ ἀπέκοψε τὰ αἰδοῖα τοῦ πατρὸς Κρόνου, ἐκτείνεται μεγάλη παράλιος πεδιάς καθ' ὅλην τὴν Αἰγιάλειαν μὲχρι Σικυῶνος. Οἱ ποταμοὶ Σελινοῦς, Κράθης (Ἀκράτης) Βουραϊκός, Ἐλισῶν ποτίζουσι τὴν πεδιάδα καὶ εὐφορῶν τὴν κτιστῶσι. Πρὸς αὐτὴν εἰσπίπτει τὸ βλέμμα, διέκριναι παραλίαν ὁδὸν, ἣν διήρχοντο πεζοὶ καὶ ἑφιπποὶ μεταξὺ καλαμώνων, δεινῶν, χωραφίων καὶ ἀμπελώνων. Πλούσιαι κοινοπόλεις Πτέρη, Διακοπτὸν, Κιάτου, Πετρινίτσα ἐκαλλυον τὴν παραλίαν χωρὶά ἀνεφαίνοντο ἐν τῶν χλοαζόντων ἐκείνων ὄρεων κοιλιάδων. Ἀγροτικαὶ δὲ οἰκίαι ἐτίθεντο ὡς κεφαλαὶ καὶ πυργώματα πλουσιοφῶρων κτημάτων τῆς Αἰγιάλειας. Πανταχοῦ ἔβλεπον ἀπλωμένας σταφίδας νὰ ἠλιάζωνται εἰς ἀλώνια κλιμακωτὰ μεγάλης περιφερείας ὡς τὰ τῆς Σαρακίνας τοῦ Λούντη.

Προσηγγισάμεν εἰς Βοστίτσαν, τὸ ἀρχαῖον Αἴγιον· λέμβοι ἀπεβίβασαν καὶ ἐπεβίβασαν ἐπιβάτας. Το Αἴγιον πρωτεύουσα ἄλλοτε τῆς Ἀχαΐκῆς συμμαχίας ἐπιφανὲς ἐγένετο ἐκ τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων. Ἰπὸ τοῦς οἰωνοῦς τοῦ ὀμαγυρίου Διὸς ὁ Ἀγαμέμνων προσεκάλεσεν ἐν Αἰγίῳ τοὺς ἥρωας ἡγεμόνας πρὸς ἐκδικήσιν τῶν Ἀτρειδῶν κατὰ Τρωάδος. Ἄλλὰ καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους εὐφημεῖται ἡ ἐν Βοστίτσει συνέλευσις, ὅποτε κατὰ τὰς παρεμονὰς τῆς ἐπαναστάσεως, Ἀρχιερεῖς καὶ προσετώτες τῆς Πελοποννήσου πρесеσκέυασαν τὸ ἐπιχείρημα τῆς ἐκδικήσεως τῆς Χριστιανικῆς Ἑλλάδος κατὰ βαρβάρου τυραννίης. Οὕτω παλαιοὶ καὶ νέοι χρόνοι ἔλαβον τὸν αὐτὸν τόπον μελετητήριον καὶ προπαρασκευῆν ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων ἑλληνικῆς ἀνδρείας. Ἄνδρες ἐξ αὐτοῦ Ἄρατος καὶ Κλεομένης ποσεμάχοντο τῆς ἐτοιμοθανάτου ἑλευθερίας. Ὁ Ἄρατος ἐνταῦθα ἀπέθνησκε φαρμακωθεὶς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου Ε΄ τοῦ Μακεδῶνος, καὶ ὕστερον οἱ συμπολίται Σικυῶνιοι μεταθέντες τὸν νεκρὸν ὕψωσαν ἐν τῇ πατρίδι τὸ Ἀράτιον ἥρῳον. Οἱ Ῥωμα-

τικοὶ λεγεῶνες διέλυσαν τὸ ἐν Αἰγίῳ Ἀχαϊκὸν σπένδιον, καὶ ἐποίησαν τὴν Πελοπόννησον Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν. Ὁ Πυρραϊκὸς ἐπισκεφθεὶς τὸ δουλωθὲν Αἴγιον, διαμνημονεύει περιφανεῖς ναοὺς Ποσειδῶνος, Δήμητρος, Παναχαϊκῆς καὶ Διὸς ὀμαγυρίου. Τεμένη ἱερά καὶ ἄλλα ἐστόλιζον τὴν πόλιν διακρινομένην εἰς ἄνω καὶ κάτω, ὅπου ἤκμαζεν ἀθηρὰ ἐμπορία. Ἐπίδρομαὶ πολεμίων βαρβάρων οὐ μόνον κατέστρεψαν αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα Αἰγίου εἰς τὸ ξενόφωνον σλαβικὸν Βοστίτσαν μετέβηλον. Οἱ Φράγκοι κατὰκτῆται ἐπὶ τοῦ μεσαιῶνος ἔδωκαν τὴν Βοστίτσαν τιμῶν εἰς τὸν κόμητᾶ Οὐγῶνα Ὀέλ. Ὁ, τὲ ἀρήσαν ἐκεῖνοι κατέστρεψαν τῷ 1536 οἱ Τούρκοι κατακτηταί. Ἐξ αὐτῆς ὁ ἐπίσκοπος Παρθένιος τῷ 1770 ἀνέκραξε τὴν πρώτην φωνὴν ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Πῦρ καὶ σιδήρον τῶν Ἀλβανῶν ἐκδικουμένων τοῦς τότε ἐπαναστάτας κατεχάλασαν αὐτὴν. Ὁ δὲ σεισμὸς τῶν 1817 Αὐγούστου 27 κατέστρεψεν ἀνοικοδομηθεῖσαν. Αἱ δεινὸσπάθειαι τοῦ ἀγῶνος ἐξημίωσαν πολίτην καὶ περιχώρᾳ. Οἱ κάτοικοι διεσπάρησαν, κτήματα καὶ ἀγροὶ ἐξηφανίσθησαν. Ἡ ἐκ τῆς στάκτης αὐτῶν ἀναγεννηθεῖσα ἑλευθερία συνώκησεν αὐθις τὸ Αἴγιον, τὰ κτήματα ἀνεκαινίσθησαν, ἀγροὶ ἐκαλλιεργήθησαν καὶ οἱ σταφιδῶνες ἀνεφυτεύθησαν. Ὡ ἀνδρειωμένη ἑλευθερία, πόσα σοὶ ὀφείλει ὁ Ἕλληνας! Σὺ οὐ μόνον ἔδωκες τὴν πολιτικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὸν σκλαβωμένον Ἕλληνα, ἀλλὰ καὶ περιούσιαν καὶ εὐζωίαν. Ὁ πρῶτος ῥαγιαῖς ἐδούλευε τὰ κτήματα τοῦ ἀγῶ, μόνον λημβίνων τὸ δέκατον εἰς ζωστροφίαν. Οἱ Ἀγάδες ἅπαντα ἐπεκάρπουντο καὶ ὁ ῥαγιαῖς οὔτε κτήμα, οὔτε οἴκημα ἠδύνατο νὰ κατέχη. Μὲ τὸ χαράτσιον ἔσωζε τὴν κεφαλὴν ἐαυτοῦ καὶ τῶν τέκνων τοῦ. Νῦν δὲ ἐλευθερωθεὶς μὲ τὴν σπάθην σου, κατέστη οἰκοκύριος πολυκτῆμων, πλούσιος, εὐτυχὴς πολίτης.

Ἡ σταφίς τοῦ Αἰγίου ὑπερτιμᾶται τῆς Κορινθίας καὶ τῶν ἄλλων σταφιδοφόρων χωρῶν διὰ τὸν χόνδρον τῆς βόγας, τὸ λεπτὸν τοῦ φλοιοῦ καὶ τὸ πλῆρες καὶ

παχὺ τῆς ψίχας. Οἱ τεχνικώτατοι μάγειροι τῆς Ἀγγλίας με αὐτὴν κατασκευάζουσι κέκς (cakes), πλαμπούδια καὶ μεγάλα μπρονδίνα τῶν πλουσιωτάτων λόρδων τῆς Ἀγγλίας διὰ τὰ πολυδάπανα δείπνα τῶν Χριστουγέννων. Τὰ ἐν Αἰγίῳ κτήματα (μοὶ ἔλεγον) Μελεστοπούλου καὶ Παναγιωτοπούλου παρέχονται τὸ πλεῖον ποσὸν τὴν σήμερον, ὥστε καὶ ὑπερπλουτοῦσιν. Αὐτόπλοιοι Ἀγγλικὸν εἶδον προσωρμισμένον διὰ φόρτωνσιν τιμὴ δὲ ἐδίδετο 46 δίστηλα τὸ χιλιόλιτρον, ἐνῶ δὲν εἶχε τότε συναχθῆ. Τοσαύτη συσώρευσις πλοῦτου ἐκ τοῦ σταφιδοκάρπου ἐκαλλώπισε τὴν πόλιν τοῦ Αἰγίου με καλὰς αἰκοδομὰς. Ὡκοδομημένον τὸ νέον Αἶγιον ἐπὶ ὑψηλοῦ τινος πλατυσμῶνος ἐστρωμένον με πράσινον τάπητα ἀμπελώνων καὶ δένδρων, μοὶ ἐφαίνετο ὡς νὰ ἔβλεπον τὰς τερπνοτάτας περιχώρους τοῦ ἰταλικοῦ Περγάμου. Ἀπέναντι εἶχον τὸν μεγάλον πλάτανον τῆς Βοστίτης, τοῦ ὁποῖου οἱ κλάδοι ὑπερψύουμένοι κατασκιάζουσι τοὺς πέριξ λόφους. Τὴν βίβαν περιβρέχει δωδεκάκρονος βρύσις, ὅπου τὸ πάλαι ἡ θεὰ Ἰγεία εἶχεν ἀρχαῖον τέμενος. Κεραυνὸς ἀπέκοψε τὸν μέγαν κλώνον, ὅστις ἐξαπλούμενος ἐκ τῆς θαλάσσης ἀνέβαινε εἰς τὸν πλησίον λόφον. Οἱ περιηγηταὶ θαυμάζουσι τὸν μέγαν ὄγκον του, καὶ εἰς πημπαλαίαν ἐποχὴν χρονολογοῦσι τὴν βλάστησίν του. Τὰ αὐτὰ ἀρχαιολογοῦσι καὶ περὶ τοῦ ἄλλου ὄγκωδεστέρου πλατάνου τῆς Κλαπτασοῦρας, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου εἰς τὸ μέγαν στέλεχος πρὸ αἰῶνων κατεσκευάσθη ἐκκλησιδίων τῆς Παναγίας Πλατανιώτισσας, εὐρύχωρον εἰς ἄγιον βῆμα καὶ 6 στασίδια. Τοσαύτας πανταχόθεν τερπνάς σκηναὺς ἀγροτικὰς παριστάσιν τὰ πλούσια κτήματα τῶν Βοστίταιων.

Μονομερῶς ὁ πλοῦτος τοῦ σταφιδοκάρπου κατέφυγεν εἰς Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν τῶ 1823 καὶ 1824 διὰ τὸν τότε πόλεμον. Ἡ σταφὶς τότε ἐτιμᾶτο 90 καὶ 95 τάλληρα τὸ χιλιόλιτρον, καὶ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἔφθασεν εἰς 100. Οἱ ἔμποροι ἀγορασταὶ, ἵνα προσελκύσωσι τοὺς

σταφιδοθηκαρίους, ἐχάριζον ἀργυρὰς λυχνίαις, μαχαιροπήρουναι καὶ πλούσια σκεῦη πρὸς τοὺς πωλοῦντας. Τότε καὶ ὁ παπᾶς Ἐκατοστάρχος διαφειλονεικῶν με τὸν μεγαλέμπορον Ν. Μεσσαλᾶν, ὅτι ἡ σταφὶς του βρεγμένη ἢ ἄβροχος ἔπρεπε νὰ πληρωθῆ 100 δίστηλα ἀφείκτως, ἔλεγε σολοικίζων τὰ φράγακα·

»μπαριάτα τὸν μπαριάτα
»τσέρτο κολοιάτα.

Δὲ ἐπέκτασιν τῆς σταφιδοφυτείας ἐπέπεσαν ἡ τιμὴ. Πρῶτον Κόρινθος, Αἶγιον, Πάτραι, Ζάκυνθος καὶ Κεφαλληνία παρήγαγον μόναι. Κατὰ τὸν 10^ο. οἶωνα μονομερῶς ἐν Κόρινθῳ ἡ σταφὶς ἐγεωργεῖτο, ὡς λέγει ὁ Πεγαλάτης. Διὸ καὶ ὡς ἐκ Κόρινθου μόνον οἱ Δυτικοὶ Εὐρωπαϊαὶ ἐλάμβανον, μετωνυμοῦσι τὴν σταφίδα Κόριντος, Ὀλλανδοὶ καὶ Ἄγγλοι. Οἱ ἐκ Κόρινθου εἰς Ζάκυνθον προσφυγόντες τῶ 1530 μετέφερον τὸ σταφιδόκλημα καὶ ἐφύτευσαν τὰ τότε χωράφια. Ἡ Βενετικὴ πολιτεία φοβουμένη τὰς διὰ πόλεμον καὶ πανώλην συνεχεῖς πείνας εἰς τὰς ἀνατολικὰς χώρας τῆς, διέταξε τοὺς Ζακυνθίους νὰ ἐκρίζωσωσι τὸ σταφιδόκλημα, καὶ νὰ φυτεύσωσι χωράφια. Ἀλλ' ἡ ἀρχοντολογικὴ κοινότης Ζακύνθου ἐπέτυχε διὰ πρεσβείας τὸν Δόγην, νὰ ἀνακλέσῃ τὸ Δουκικὸν διάταγμα περὶ ἐκρίζωσως. Ταυτοχρόνως ὑπεσχέθη νὰ ἔχη σιτοθήκας (fondaci), ἐνθα θὰ παρακαταθηκεύῃ ἐξ ἰδίων κεφαλαίων σίτου, ὅστις θὰ διανεμηταὶ εἰς τὴν νῆσον ἐν καιρῷ πείνης. Ὁ Δόγης παρεδέχετο τὴν αἴτησιν, καὶ ἡ μὲν σταφιδοφυτεία κηδεύετο ἐν Ζακύνθῳ τὰ δὲ κεφάλαια τῆς σιτοθήκης αὐξήθηεντα, ἐχρησίμευσαν εἰς ἴδρυσιν τοῦ Ἐνεχυροδανειστηρίου Ζακύνθου τῶ 1670.

Ἐκ Ζακύνθου κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα μετεδόθη ἡ φυτεία εἰς Κεφαλληνίαν, καὶ ἐξ αὐτῆς εἰς Ἰθάκην. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐπεξετάθη κατ' ὄλην τὴν Ἀχαΐαν, Ἠλιδα, Μεσσηνίαν, Μεσολόγγιον, Λευκάδα, Χαλκίδα,

Ναυπακτίαν (1). Εἰς 159,000,000 ὑπολογίζεται ἡ ὀλικὴ παραγωγή τοῦ ἔτους 1874· ἐξήχθη δὲ ἕως τοῦ νῦν ἐξ ὅλου τοῦ κράτους 150,000, καὶ ὑπὲρ τὰ 8 ἑκατομύρια διαμένει εἰσέτι ἐν ταῖς σταφιδοποιήκταις. Ἐάν δὲ ὑπολογισθῶμεν τὴν μέσην τιμὴν αὐτοῦ εἰς 30 δίστηλα, θὰ ἔχωμεν προκύπτον 4,670,000 τάλληρων σωρευτάντων εἰς τοὺς σταφιδοκτηματίας τῆς Ἑλλάδος, ἄνευ τοῦ νὰ ὑπολογισθῶμεν τὸν πλούσιον φόρον εἰς τελωνεῖα, δημοτικὰ δικαιώματα καὶ ἐξοδα τῆς μεταφορᾶς. Διὰ ταῦτα ἂς μὴ ἀποθαρβύωνται οἱ σταφιδοκτῆμονες ἐκ τοσαύτης αὐξήσεως παραγωγῆς καὶ πτώσεως τιμῆς. Ὅσον γίνεται πλείων χρῆσις τοῦ προϊόντος, τοσοῦτον αὐξάνει ἡ παραγωγή διότι ὅσον αὐξάνει ἡ κατανάλωσις, τόσον αὐξάνει ἡ χρῆσις. Ἐπὶ Βενετοκρατίας ἕως 25 ἑκατομύρια παρήγοντο ἐξ ὅλων τῶν σταφιδοχώρων μερῶν Πελοποννήσου καὶ Ἰονίων νήσων, ἡ δὲ τιμὴ αὐτῶν οὐδέποτε ὑπερέβη τὰ 12 βενετικὰ τεσκίνα ἤτοι 24 δουκάτα. Ἀλλὰ τότε μόνον Ὀλλανδοὶ καὶ Ἄγγλοι ἐχρῶντο. Τὴν σήμερον Ἀμερικὴ, Γερμανία καὶ αὐτὴ ἡ Ῥωσσία ἀνοίγουσι στόμα εἰς εὐχάριστον γεῦσιν τῆς σταφίδος· διὸ καὶ

(1) Ὁ ἐξῆς πίναξ ἐξαγωγῆς σταφιδοκάρπου μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1874 ἐξεδέθη.

Πάτραι	44,389,205
Κόρινθος	10,000,000
Αἰγιαλεία	10,000,000
Ναυπακτία	247,703
Μεσολόγγιον	2,000,000
Ὀλυμπία	5,456,767
Ἡλεία	33,456,688
Τριφυλία	21,000,000
Μεσσηνία	44,000,000
Πυλία	8,053,800
Χαλκίς	5,756
Κεφαλληνία	20,000,000
Ζάκυνθος	14,000,000
Ἰθάκη	1,921,243
Λευκάς	776,816
Ναυπλία	1,456,075

κατεξοδεύεται ἅπασα, ὅσον καὶ ἂν ἐποπλασιασθῆ ἡ ἐμφύτευσις. Ἡ ὑπερίμνησις τῶν 90 ἢ 100 τάλληρων τῶ 1823 καὶ ἡ ἐκπτώσις 17 καὶ 15 τῶ 1836, δὲν ἦτον ἡ φυσικὴ τοῦ προϊόντος, ἀλλὰ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκ πολέμου ἐλαττώσεως τοῦ προϊόντος, ἡ ἐκ κρίσεως ἐμπορικῆς διὰ μεγάλας χρεωκοπίας. Ἡ δὲ ἄλλη τιμὴ 120 τάλληρων τῶ 1856 διὰ τὴν νόσον τῶν σταφιδοκτῆμων, ὡς ἔκτακτος καὶ αὐτὴ, μόνον τοὺς ἐν Ζακύνθῳ κτηματίας Κομοῦτον, Μεσσαλᾶν καὶ Ι. Συγούρον ὠφέλησε, καθότι αὐτοὶ μόνον πρῶτοι ἐξ ὅλων τῶν ἀπανταχοῦ σταφιδοκτημῶνων τῆς Ἑλλάδος ἐφήρμοσαν τὴν θείωσιν. Νῦν δὲ ὅτε χρῆσις καὶ παραγωγή συσχετίζονται, ἡ φυσικὴ τιμὴ τοῦ προϊόντος διατηρεῖται· διότι ὅσον πολλαπλασιασθῆ ἡ χρῆσις, τασοῦτον αὐξάνει ἡ κατανάλωσις. Πόσοι ἔπινον ἢ ἐγίνωσκον τὸν καφφὲν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος; Διηγοῦνται ἐν Ζακύνθῳ ὅτι κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, ὅτε ἤρχισαν νὰ πίνωσι τὸν καφφὲν, χωρικός τις ἐμβῆκεν εἰς τὸ ἀρχοντικὸν καφφενεῖον Κομοῦτου, καὶ ἐζήτηε νὰ δμῖλήτῃ πρὸς τὸν κόμητα Κέκον Λογοθέτην. Ὁ δὲ Λογοθέτης ἀστεϊότατος, διώρισεν τὸν καφφενόπλην νὰ φέρῃ δύο ποτήρια καφφὲν, ἐν ψυχρότατον καὶ ἄλλο θερμώτατον. Καὶ τὸ μὲν ψυχρὸν λαβὼν αὐτὸς, κατέπιε μονορόφως, τὸ δὲ θερμώτατον ἔδωκεν εἰς τὸν χωρικὸν. Ἀλλ' αὐτὸς ἀγνοῶν τὸ ποτὸν, διὰ μιᾶς κατέπιε, ἐπειδὴ εἶδε τὸν ἀρχοντα οὕτω νὰ πῆ. Ἀλλ' ἐπέταξεν ὁ δυστυχῆς χωρικός ποτήριον καὶ πινάκιον, καὶ ἀναπηδήσας εἰς τοὺς δρόμους ἔτρεχε καὶ ἐφώναζε ἐκάην, ἐκάην. Καὶ με ὅλα ταῦτα τὴν σήμερον ὁ καφφὲς ὁ τοσοῦτον σπάνιος καὶ ὑπεριτιμώμενος εἰς τὸν παρελθόντα αἰῶνα, φέρεται ἀφθονώτατος πανταχοῦ, καὶ κατέστη ποτὸν κοινώτατον καὶ σχεδὸν ἀναγκαιὸν εἰς ἅπαντας. Ἐκ τούτων συμπεραίνω, ὅτι ὡς ἡ χρῆσις τοῦ σταφιδοκάρπου κοινοτέρα καὶ ἐκτενεστέρα, θὰ διατηρεῖται συμφέρουσα τιμὴ αὐτῆς· ἡ δὲ παραγωγή ἐνὸς στρέμματος σταφίδος θὰ

ἦναι ἐπιπερδεστέρα ἐκείνης τοῦ ἐνὸς στρέμματος; χωραφίου.

(ἀκολουθεῖ).

ΕΡΩΣ

καὶ

ΣΥΖΗΤΙΚΟΝ ΚΑΘΗΚΟΝ.

(Συνέχεια καὶ τέλος, ὄρα φυλ. σ'.)

—Ὡς σοὶ ἔλεγον λοιπὸν, ὁ κόμης Αἰμίλιος, χαιρέτησας τὴν μαρκησίαν, ὀρμητικῶς ἐξῆλθε τοῦ παλατίου τῆς τὴν ἀπελπισίαν φέρων ἐν τῇ καρδίᾳ. Ἡ κυρία Ἀδελαΐς ἔμεινεν ἐστηριγμένη ἐπὶ τῆς ἐστίας, ἀτενῶς προσβλέπουσα τὴν θύραν δι' ἧς ἐξηφανίσθη ὁ νεκρὸς ἀξιομαχικός· οὐδὲν παράπονον ἐξέφερε, πλὴν τὸ πρόσωπον αὐτῆς φρικωδῶς ὠχρίασε. Ἡκροάσθη μέχρις οὗ ὁ ἦχος τῶν ἐνημάτων τοῦ νέου ἐσθῆσθη ἐν τῇ σιγῇ· τότε ρίψασα περὶ ἑαυτὴν θλέμμα ἀπελπι καὶ ἀδημονίας, ἐγκαταλείφθη πεσοῦσα ἐπὶ τινος ἔδρας, καὶ κρύπτουσα τὸ πρόσωπον ἐντὸς τῶν τρεμουσῶν χειρῶν τῆς, ἀνελύθη εἰς πικρούς καὶ σπαραξικαρδίους λυγμούς. Μείνασα μόνη ἠσθάνθη ὅτι ἡ ἰσχὺς καὶ τὸ θάρρος· ἐξέλιπον ἀπ' αὐτῆς.

—Θεέ μου, θεέ μου, ἀνέκραξε μετὰ τινος στιγμᾶς.

Εἶτα ἀνεγείρασα τὸ ἐπὶ τοῦ τάπητος παίζον βρέφος, ἔθλιψεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς καρδίας τῆς λέγουσα·

—Δυστυχῆς τέκνον! σὺ εἶσαι ἡ μόνη χαρὰ μου, ἡ μόνη μου εὐτυχία! ὦ! στάσου, μικρὲ μου ἄγγελε, εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρός σου· ὕψωσον ἐπ' αὐτῆς τὰ ἀγνὰ καὶ ἀκτινοβόλα θλέμματά σου! Σὺ μόνον δύνασαι νὰ ἐμπνεύσης εἰς αὐτὴν δύναμιν ἵνα ζῆσῃ καὶ ὑπομένη πάσχουσα!

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἠνεώχθη ἡ θύρα καὶ ἐνεφανίσθη ὁ στρατηγός.

Εἰς τὴν αἰφνυδίαν ἐμφάνισιν τοῦ ζύγου, κατελήφθη ὑπὸ τρόμου ἡ νεκρὰ σύζυγος, πλὴν ταχέως διὰ τῆς δεξιᾶς ἀπέμαξε τὰ δάκρυά τῆς.

—Ἐνόμιζον ὅτι ἦτο ἐδῶ ὁ κόμης Αἰμίλιος, εἶπεν ὁ στρατηγός.

—Πρὸ ὀλίγου ἦτο πλὴν ἀνεχώρησεν, ἀπεκρίθη ἡ κόμισσα.

—Ἐεῦρεῖς ἂν θὰ ἐπιστρέψῃ;

—Δὲν τὸ πιστεύω.

—Εἶχον χρεῖαν νὰ τῷ ὀμιλήσω, προσέθηκεν ὁ στρατηγός μετ' ὀλίγον λίαν σκυθρωπῶς· δὲν ἠδύνατο νὰ περιμένῃ;

Καὶ ἐσήμηνεν. Εὐθύς δὲ παρουσιάσθη εἰς ὑπηρετίης.

—Πηγαίνετε εὐθύς παρὰ τῷ ὑπασπιστῇ κόμητι Ζ***, τῷ εἶπεν ὁ στρατηγός, καὶ παρακαλέσατέ τον ἐκ μέρους μου νὰ ἐλθῇ ἐδῶ ὅσον τάχιον. Ἄν δὲν τὸν εὑρετε εἰς τὴν οἰκίαν του γνωστοποιήσατε πρὸς τὸν ὑπηρέτην του ὅτι περιμένω τὸν κύριόν του ἀπόψε, ἢ αὐριον πρὶν τῶν ὀκτώ.

Ἐκάθισεν ἔπειτα εἰς τινὰ γωνίαν τῆς αἰθούσης, ὀπόθεν ἐγερθεὶς μετ' οὐ πολλοῦ, ἐπλησίασε τὴν μαρκησίαν καὶ λαβὼν τὴν χεῖρα τῆς μετὰ στοργῆς τὴν ἠσπάσθη λέγων·

—Μὲ συγχωρεῖς, φιλάττη μου, ἔνεκα ὄχλησά· τινος ἐργασίας εἶμαι πολὺ κακοδιάθετος.

Ἀσπασθεὶς δὲ αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον, προσέθηκεν·

—Ἀδελαΐς μου, τί ἔχεις; τὸ μέτωπόν σου κίσει, ἐνῶ αἱ χεῖρες σου εἶνε ψυχρόταται! Μήπως ἀσθενεῖς;

—Ναί, πάσχω ὀλίγον.

—Μὴ ἔχεις πυρετόν;

—Πυρετόν!... ἐπανελάσεν ἡ μαρκησία ἀποσύρουσα τὴν χεῖρα τῆς, ὄχι, ὄχι· δὲν τὸ πιστεύω... Τώρα εἶμαι καλλιτέρα.

—Χαίρω πολὺ, τῇ εἶπε μετὰ στοργῆς ὁ στρατηγός. Λαβὼν δὲ τὴν Πεδεμόντιον Ἐφημερίδα, ἐκάθησε παρὰ τὸ τραπέζιον, πρὶν ᾧ μετ' οὐ πολὺ ἀπεκοιμήθη.

Ἡ μαρκησία, βυθισθεῖσα εἰς λογισμοὺς βραδέως ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους, ἡ δὲ εἰς βοστρύχους πίπτουσα

κόμη τῆς θωπευτικῶς ἀνεπαύθη ἐπὶ τῶν ἀρτιφυῶν τοῦ βρέφους μυχλίων.

Δὲν εἶνε χρεῖα, φίλε μου, προσέθηκεν ὁ κόμης Οὐβέρτης, νὰ σοὶ περιγράψω λεπτομερῶς, πῶς ἡ δυστυχῆς μαρκησία διήλθε τὴν μελαγχολικὴν καὶ μακρὰν ἐκείνην ἐσπέραν, καθ' ἣν ὁ κόμης Ζ*** δὲν ἐπανήλθε. Τὴν πρῶταν ὅμως τῆς ἐπιούσης κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ὥραν ἦλθεν ἵνα λάβῃ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ, πλὴν δὲν εἶδε τὴν μαρκησίαν, ἣν ἤθελε νὰ ἀποφύγῃ. Ἐπέστρεψε τὰς ἐπτὰ Μ. Μ. Παρουσιασθεὶς τῷ μαρκησίῳ ὅστις ἐκάθητο παρὰ τὴν σύζυγόν του,

—Στρατηγέ, τῷ εἶπε, σὰς ἐγκαταλείπω.

—Μ' ἐγκαταλείπετε; καὶ διατί; ἠρώτησεν ὁ μαρκησίος.

—Ἐζήτησα παρὰ τῶν προϊσταμένων ἀρχῶν τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὸ τάγμα μου διευθυνόμενον εἰς Ἀνατολίαν, ὅπου αἱματηρὸς παρασκευάζεται πόλεμος μετὰ τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων καὶ τῆς Ρωσσίας. Ἐπιθυμῶ τυχούσης περιστάσεως νὰ διακριθῶ.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ κόμης Αἰμίλιος ἐθεώρησε τὴν μαρκησίαν ὡς εἰ θέλων διὰ τοῦ βλέμματός ἐκείνου νὰ τῇ εἴπῃ· «Βλέπεις; τῆρῶ τὸν λόγον μου.» Ἡ ἀτυχῆς γυνὴ ἔταπεινώσε τοὺς ὀφθαλμούς, ἐπὶ δὲ τῶν βλεφαρίδων τῆς ἐφάνησαν δύο ὑποτρέμοντα δάκρυα, ἅτινα ἔπεσον ἐπὶ τῶν συνημμένων χειρῶν τῆς. Δὲν ἐτόλμα νὰ προσίδῃ τὸν κόμητα, διότι βραδέως ἦτο συγκεκινημένη ἡ ψυχὴ τῆς. Πλὴν καταβλαψάσα τὴν συγκίνησιν τῆς εἶπε·

—Ἡ ἀπόφασίς ὑμῶν, κύριε κόμη, εἶνε ἀξία ψυχῆς εὐγενούς καὶ γενναίας!

—Λοιπὸν εἰσθε ἐραστῆς τῆς δόξης, φίλτατε κόμη; προσέθηκεν ὁ στρατηγός. Εὐγες! Εἰσθε εὐγενῆς στρατιωτικῶς· δὲν θέλετε νὰ διέλθητε τὸν βίον σας ἐν φαντασίᾳ ὡς τόσσοι ἄλλοι σύντροφοί σας. Ἐξίστε, ἀγαπητὲ Αἰμίλιε· τίμησον σεαυτὸν καὶ ἐπανελθε προβιβάσθεις.

—Θὰ πράξω τὸ ἐπ' ἐμοί, στρατηγέ, εἶπεν ὁ κόμης βεβιασμένως μειδιῶν.

—Πρὸ πάντων ἂν ποτε λάβητε ἀ-

νάγκην ἐμοῦ, γράψατέ μοι. Θὰ ὀμιλήσω περὶ ὑμῶν μετ' ἀληθοῦς ἐνδιαφέροντος πρὸς τὸν ὑπουργόν, ὅστις εἶναι ἀρχαῖος συναδελφός μου.

Ὁ κόμης δὲν εὕρισκε πλέον λέξεις, ἐθεώρησε τὴν μαρκησίαν, ἣτις ἔστρεψεν ἤδη τὸ πρόσωπον πρὸς τὸ ἄλλο μέρος ἵνα κρύψῃ βεβιασῶς τὰ βέοντα δάκρυά τῆς, δάκρυα, ἅτινα αὐτὸς δὲν εἶδε, πλὴν ἐμάντευσε. Δυστυχῆς μαρκησία! αἱ δυνάμεις αὐτῆς προσεδίδον τὸ θάρρος τῆς.

—Πότε ἀναχωρεῖτε Αἰμίλιε; ὑπέλαβεν ὁ μαρκησίος.

—Αὐριον, ἀπεκρίθη ὁ ὑπασπιστής.

—Δύνασθε λοιπὸν νὰ μᾶς συνοδεύσητε ἀπόψε εἰς τὸ μελόδραμα, ἐν τῷ Βασιλικῷ Θεάτρῳ.

Εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην πρότασιν τοῦ στρατηγοῦ, ὁ κόμης δὲν ἠδυνήθη ἢ ἀκαταλήπτους τινὰς λέξεις νὰ ψελλίσῃ.

—Θὰ διέλθωμεν τοὐλάχιστον μαζὴ τὴν τελευταίαν ἐσπέραν.

—Εὐχαριστῶ, στρατηγέ, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ ὑπασπιστής, ἀλλ' ἐγώ...

—Δὲν δέχομαι προφάσεις... Τί λέγεις σὺ, Ἀδελαΐς μου, δὲν εἶναι καλὸν νὰ ἔλθῃ μαζὴ μας;

Τί ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ ἡ μαρκησία; Μετὰ βραχείαν πλὴν σκληρὰν πάλην αἰσθημάτων ἐν τῇ κατεσπραγμένη καρδίᾳ τῆς, ἀφῆκε νὰ ἐκφύγῃ τοῦ ἔρκους τῶν ὀδόντων αἱ λέξεις

—Ὁ κύριος κόμης θὰ σὰς εὐχαριστήσῃ.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ νεκρὸς ἀξιομαχικός παράφορος ὑπὸ τῆς χαρᾶς ἐγένετο ἡ μαρκησία τῷ παρεῖχε λοιπὸν τὴν εὐτυχίαν τοῦ νὰ τὴν ἴδη τελευταῖον καὶ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην.

Μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἐπιβάντες καὶ οἱ τρεῖς τῆς ἀμάξης διηυθύνθησαν πρὸς τὸ Βασιλικὸν Θεάτρον.

Παριστάνετο καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν ὁ «Στυφέλιος». Τίς ποτε δύναται διὰ λέξεων νὰ ἐκφράσῃ τὰς σιγηλὰς ἀγγαλιὰς καὶ τὰ ἀλγινὰ παθήματα τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων ἐραστῶν κατὰ τὴν παρῆσταισιν; Τὸ πρόσωπον τῆς μαρ-

κησίας εξέφραζε κατάθλιψιν και ταραχήν ἀπερίγραπτον· ἡ κεφαλή της ἐνόσπε ἔκλινεν ἐπὶ τοῦ στήθους, ὡς κλίνει τὸ ἀνθος ἐπὶ τοῦ συντετριμμένου λεπτοφυοῦς στελέχους του. Ὁ νεκρὸς ἀξιοματικὸς συνέπασχε μετ' αὐτῆς, τὴν παρεθέρει κρυφίως καὶ μεγίστην ἠσθάνετο συμπάθειαν, ἐλέγχων ἑαυτὸν ὅτι συνετέλεσεν εἰς τὴν παράτασιν ἀγωνίας τόσῳ ἀπηνoῦς.

Μετὰ τὴν δευτέραν πράξιν ὁ κόμης Αἰμίλιος σκοπῶν νὰ δώσῃ μικρὰν ἀνακοπήν εἰς τὰς ἠθικὰς δυνάμεις τῆς μαρκησίας, ἡ σταθερότης τῆς ὁποίας ἐνώπιον αὐτοῦ τε καὶ τοῦ συζύγου της σκληρῶς ἐπιέζετο, θέλων πρὸς τούτοις ἵνα ἐν κρυπτῷ ἐγκαταλειφθῇ εἰς ἀπασαν τὴν πικρίαν τῶν ἐκ τοῦ προσεχοῦς χωρισμοῦ σκεψέων του, ἐζήτησε τὴν ἀδειαν ἵνα ἐπ' ὀλίγον ἐξέλθῃ τοῦ θεωρείου. Μεταβὰς εἰς τὸν διάδρομον δὲν παρέμεινεν ἐπὶ πολὺ, διότι τὸ ζέον ἐρωτικὸν πάθος καὶ ἄκοντα ἔσυρεν αὐτὸν ἵνα ἴδῃ ἐκείνην, ἣν ἐντὸς ὀλίγου ἔμελλε νὰ ἐγκαταλείψῃ. Κατελθὼν εἰς τὴν πλατείαν, ἐστῆθη ὀλίγῳ μακρὰν τοῦ θεωρείου τοῦ περικλειόμενου τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀγνωτάτου ἔρωτός του, καὶ ὅπως ἀόρατος τὸ θεωρῆ ἐκρύβη ὅπισθεν δύο κυρίων, οἵτινες τὰ νῶτα πρὸς αὐτὸν ἔχοντες ἐστραμμένα ἤρξαντο τοῦ ἐπομένου διαλόγου.

—Μήπως ἠξέσσεις ποία εἶναι ἡ νεαρά ἐκείνη κυρία εἰς τὸ ἰσόγειον θεωρεῖον ἀρ. 12;

—Εἶναι ἡ μαρκησία T***.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο ὁ κόμης Αἰμίλιος ἐσκήρτισεν ἀκουσίως, καὶ ἔτεινε τὰ ὦτα.

—Καὶ ὁ πολὺς ἐκεῖνος γέρον, προσέθηκεν ὁ πρῶτος τῶν συνδιαλεγομένων, ἴσως εἶναι πατήρ της;

—Ὄχι, εἶναι σύζυγός της, ὁ στρατηγὸς μαρκησίας T***.

—Πῶς, σύζυγός της κυρίας ἐκείνης; Ἀλλ' αὕτη εἶναι μόλις εἰκοσαέτις.

—Ναί· πλὴν ἂν ὁ στρατηγὸς ᾖ γέρον, εἶναι πολὺ νέος ὁ ὑπακιστὴς του!

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Αἰμίλιος παγερὸν ἠσθάνθη εἰγὸς διατρέχον τὰς φλέβας του, καὶ σπασμωδικῶς ἐταράχθη ὡς ὑπὸ ὄψεως δηχθεῖς.

—Ἐγείς δικαίον, ἐξηκολούθησεν ὁ πρῶτος τῶν συνδιαλεγομένων· εἰς τοιαύτας περιστάσεις δὲν λυγρύνονται ὑπ' ὄψιν αἰ λευκαὶ τρίχες. Ἐπεθύμουν νὰ ἤμην ὑπακιστὴς τοῦ στρατηγοῦ.

Εἰς τὸν ἄτιμον τοῦτον διάλογον δι' οὐ προσεβάλλετο ἡ φήμη τῆς ἐντιμωτέρης γυναικὸς, τοῦ ἀτυχοῦς θύματος τοῦ ὑφισταμένου τὸ μαρτύριόν του ἐν ὀρθοσκευτικῇ καρτερίᾳ καὶ ὑποταγῇ, τὸ πρόσωπον τοῦ νεκροῦ ἀξιοματικοῦ ἔγινεν ὡς ἀνθρακία, εἶτα ὠχρὸν, εἶτα πελιδνόν. Ἀλλ' ἐν τῷ κάλυκι ὑπῆρχεν εἰστέτι ἡ τριχίς.

—Ἦτο πολὺ νέος, ἐξηκολούθησεν ὁ δεύτερος, πολὺ ὠραῖα διὰ τὸν γέροντα ταυτοῦρον. Πρὸ ἐνὸς ἔτους ὁ κόμης Z*** εἶναι ὁ ἐραστὴς αὐτῆς.

Αἱ ἀσεβεῖς αὗται λέξεις παράφορον κατέστησεν τὸν κόμητα. Ἀδυνάτων νὰ χαλινώσῃ ἐπὶ πλέον τὴν κυριεύουσαν αὐτὸν ὀργήν, ἀδιαφορῶν ὅτι ἦτο ὑπὸ τὰ βλέμματα τῆς ἀτυχοῦς γυναικὸς, παρουσιάσθη πρὸς τὸν συκοφάντην, ἀγρίως δὲ καὶ ταπεινῇ τῇ φωνῇ προκαλῶν αὐτὸν, ἤγειρε βραχεῖαν μὲν πλὴν φρικτὴν κώδη ἔριδα, μεθ' ἣν ἐζήθη τῆς πλατείας.

Περιεπάτου ἐν τῷ διαδρόμῳ ὅτε ἐλθὼν ὁ κόμης Αἰμίλιος, ὠχρὸς τὸ πρόσωπον καὶ λίαν τεταραγμένος, μ' ἐσταμάτησε.

—Κύριε, μοὶ εἶπεν, ἐπιθυμῶ νὰ σὰς ὀμιλήσω.

Ἀφοῦ δὲ παρεμερίσασθαι ἐξηκολούθησε τῆς κυρίας μαρκησίας T*** ἀτίμως διασύρθη ὑπὸ τινος χαμερποῦς ὑβριστοῦ. Ἡ προσβολὴ αὕτη πρέπει νὰ ἐξλειφθῇ διὰ τοῦ αἵματος τοῦ συκοφάντου. Λαβὼν τὴν τιμὴν τοῦ νὰ σὰς ἴδω πρὸς τῷ κυρίῳ στρατηγῷ, οὐδένα δὲ γνώριμον ἔχων ἐν ταῦτα, καὶ μέλλων αὔριον λίαν πρὸς τὸν ἀναχωρήσω, σὰς παρακαλῶ, κύριε, νὰ μοὶ χρησιμεύσῃτε ὡς μάρτυς.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔθλιψε τὴν χεῖρά μου ἐντὸς τῶν τρέμουσῶν χειρῶν του. Εἶτα προσέθηκε·

—Δὲν εἶναι χρεία, κύριε, νὰ σὰς βεβαιώσω εἰς ὅτι ἰσρῶτερον ἔχω, εἰς τὰ ὄσα τῆς μητρός μου ὀρκιζόμενος, ὅτι μυστὸν ψεῦδος εἶναι ὅσα κατὰ τῆς μαρκησίας ἐρεθίσθησαν, διότι καὶ ὑμεῖς θὰ πιστεύητε ὅτι ἡ ἐντιμωτάτη ἐκείνη γυνὴ εἶναι ἀξία τῆς γενικῆς ὑπολήψεως.

—Βεβίως, κύριε· καὶ ἀσμένως δέχομαι τὴν αἰτησίαν σου.

—Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ!.. ἐν διαχύσει εἶπεν ὁ κόμης. Ἐν δὲ ποτε λάβητε χρεῖαν τῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως ἀδελφοῦ, ἐνθυμηθῆτε ἐμέ.

Ἐζήθημεν εὐθὺς τοῦ Θεάτρου, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἦλθον πρὸς ἡμᾶς οἱ προκαλέσαντες τὴν ἔριδα. Ἐν ὀλίγοις συνερωνήσαμεν ἵνα ἐντὸς ἡμισείας ὥρας συναντηθῶμεν φέροντες τὰ ἀναγκαζοῦντα ὄπλα ὑπὸ τὸ φρούριον Βαλεντίνου τοσοῦτω δὲ ἠρητισμένοι ἦσαν οἱ ἀντίπαλοι καὶ σταθεροὶ ἐν τῇ ἀποφάσει των, ὡς δὲν ἐπόθουν ἢ τὴν στιγμὴν τοῦ νὰ φωνεύσασιν ἀλλήλους.

Ἀναδάντες ἐγὼ τε καὶ ὁ κόμης ἐφ' ἀμάξης ταχέως διήλθον τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πλατείαν Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ, διέβημεν τὴν ἐπὶ τοῦ Πῶ γέφυραν, καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ διὰ τὴν μονομαχίαν ὀρισθὲν μέρος. Μετ' ὀλίγον ἦλθον οἱ ἀντίπαλοι. Ἡ σελήνη ἔλαμπεν ἐπὶ τοῦ κυανοῦ στερεώματος· βαθεῖα σιγὴ ἐπεκράτησε περίεξ. Οὐδέποτε θὰ ἐξλειφθῇ τῆς διανοίας μου ἡ φρικτὴς ἐκείνη σκηνὴ τῆς ἐπέπτωτο νὰ παραστῶ θεατῆς. Οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνδρες, ἐν οἷς δὲν ὑπῆρχε μέσον συμφιλίσεως, ἦσαν ἐπὶ τέλους ἀντιμέτωποι, πελιδνοὶ ὑπὸ τῆς ὀργῆς καὶ μεσπληθηροβολοῦντας ὀφθαλμούς. Ἐν ἀκρῆι διεσταυρώθησαν τὰ ζῆφρων, καὶ μετὰ τοῦ κρότου αὐτῶν συνηνοῦτο ἡ πνευστικὴ καὶ ἀσθμαίνουσα πνοὴ τοῦ στήθους τῶν διμαχουμένων. Τὸ αἶμα ἐπάγασεν εἰς τὰς φλέβας μου καὶ δὲν εἶχον δύναμιν ἵνα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν προκκομίσθω τὰς φάσεις τῆς σκληρᾶς πάλης.

Τέλος εἶδον τὸν κόμητα κλονιζόμενον ἐρρίφθην πρὸς αὐτὸν μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας· ἦτο πληγωμένος εἰς τὸ στήθος.

—Ἐπληγώθην θανατηφόρως, μοὶ εἶπε. —Ἀδύνατον, ἀνέκραξα εὐθὺς ὅπως τὸν περηγορήσω.

—Ἄ! ναί, τὸ αἰσθάνομαι... ἀποθνήσκω... Ὀλίγαι στιγμαὶ ζωῆς μοὶ μένουσιν ἀκόμη.

Ἰδὼν δὲ τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ καὶ τὸν μάρτυρά του προσερχομένους αὐτῷ, μοὶ προσέθηκεν·

—Ἄς ἀπομακρυνθῶτε... πρὸς σὰς μόνον ὀφείλω νὰ ὀμιλήσω... ὀλίγος μοὶ μένει χρόνος...

—Φροντίσατε, κύριοι, εἶπον στραφεῖς πρὸς ἐκείνους, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ἀμάξα ὅπως μετακομίσωμεν τὸν κύριον κόμητα Z***.

Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματος τούτου ὡστεὶ ἐμβρόντητοι οἱ ἀντίπαλοι προσεῖδον ἀλλήλους. Ἐξ αὐτοῦ ἠνύνησαν τὴν ἀληθῆ τῆς μονομαχίας αἰτίαν.

—Κύριε κόμη, εἶπεν ὁ πληγώσας, τὸ ὄνομά σου μοὶ φανερόντι τὸ μυστικὸν τῆς ὀλεθρίου μονομαχίας ἡμῶν. Φεῦ! ἐπιτρέψατέ μοι ἵνα παρ' ὑμῶν ζητήσω συγγνώμην διὰ τὰς ἀσυνέτους λέξεις, ἃς οὐδέποτε ὄφειλον νὰ προφέρω! Καθ' ὅλην μου τὴν ζωὴν θὰ φέρω τὸν ἔλεγχον αὐτῶν.

Ὁ Κόμης τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα. Ὅτε δὲ ἐμείναμεν μόνοι ἐστηρίχθη ἐπ' ἐμοῦ καὶ ἐξγαγὼν τοῦ κόλπου του χαρτίον συνεπτυγμένον,

—Κύριε, εἶπε, πιστεύω ὑμᾶς ἀνθρωπὸν ἐντιμὸν. Ὅτι σὰς δώσω μίαν ἐντολήν· εἶναι δὲ ἡ ἐσχάτη θνήσκοντος θέλησις. Ὅτι τὴν ἐκπληρώσετε, ἀλήθεια;.. Ἀβάβετε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην... ἀπευθύνεται τῇ κυρίᾳ μαρκησίας... Ἀναγνώσατέ τὴν πρῶτον, καὶ θὰ ἴδῃτε ὅτι ὁ θάνατος ἔχει τὰς προαισθήσεις του... Μοὶ ὑπόσχασθε... νὰ τὴν ἐγχειρήσῃτε... πρὸς αὐτήν; Οἶμοι... ἐκλείπω... χαίρετε...

Λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν ἐκίλεσα τοὺς δύο κυρίους ὅπως μὲ βοηθήσωσιν ἵνα μετενέγκωμεν τὸν θνήσκοντα ἐν τῇ ἀμάξῃ. Μόλις ἐφθάσαμεν εἰς τὴν οἰκίαν του, τὸν

ἀπεθεσάμεν ὀλοὴν ἀνάσθητον· δὲν συν-
ήλθε πλέον· μετὰ μίαν ὥραν ἦτο νεκρός.

— Δύσμοιρος νέος! ἀνέκραξεν ὁ κύ-
ριος Φιορέλλης.

— Ναι, δικαίως τὸν συγκαλείς, τῷ
ἀπεκρίθη ὁ φίλος του. Φρικώδης εἶναι ἡ
ἐπισυμβάσα συμφορὰ! . . . Καὶ ἡ μαρ-
κησία! . . . Θεὲ μου! . . .

Μετὰ τινὰς στιγμὰς ὁ κόμης Οὐβέρ-
της ἐξηκολούθησε·

— Περαιωθείσης τῆς τελευταίας πρά-
ξεως, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας
εἰς μεγίστην εὐρίσκειτο ταραχὴν ἡ μαρ-
κησία, ἐπέστρεψαν οἱ καθεὶ οἱ σύζυγοι T***
ἀνησυχούντος τοῦ ὑπασπιστοῦ αὐτοῦ. Τὴν αὐ-
τὴν στιγμὴν εἰσελθὼν θεράπων τις ἀν-
ήγγειλεν ὅτι ὁ ὑπρέτης τοῦ κόμητος ἐ-
ζητεῖ τὴν ἄδειαν νὰ ὀμιλήσῃ ἰδιαιτέρως
πρὸς τὸν στρατηγὸν περὶ κατεπειγουσῆς
ὑποθέσεως.

Εἰσελθὼν μετ' ὀλίγας στιγμὰς ὁ στρα-
τηγὸς εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς συζύγου του,
ἦτο πελιδνὸς τὴν ὄψιν, τὸ δὲ πρόσωπον
αὐτοῦ νευρικῶς συνεσταλμένον δυσκόλως
ἐκάλυπτε τὴν ἐνδόμυχον ταραχὴν, ἧς δι'
ἐπιπλάστου γαλήνης προσεπάθει νὰ δε-
σπῶσῃ. Ἐκάθησε πλησίον τῆς συζύγου του
πλὴν αὐτὴ δὲν ἐτόλμα νὰ τὸν ἐρώτησῃ.
Τέλος τῆ εἶπε·

— Πάντοτε ἐκεῖνος ὁ δαιμόνιστος Αἰ-
μίλιος ὑπῆρξεν ἰδιότροπος, ἐφιλονείκησεν
εἰς τὸ θέατρον μετὰ τὸν ὁποῖον οὐδὲ
κἀν γνωρίζω. . . ἐκτυπήθη καὶ ἐφρονέθη.

— Ἐφρονέθη! . . . ἐπανελάθεν ἡ μαρ-
κησία θανατηρῶς ὠχριάσασα, συγχρόνως
δὲ δι' ὀρμεφύτου κινήσεως ἠγέρθη ἐκ
τῆς καθέδρας ἵνα τρέξῃ. . . ἀγνοοῦσα καὶ
αὐτὴ ποῦ. Πλὴν ἐπανεπέσεν εὐθὺς ἐστε-
ρημένη δυνάμειν καὶ μετὰ τὴν καρδίαν ὑ-
πὸ τοῦ ἀπροσδοκῆτου κτυπήματος κα-
ταβληθεῖσα.

Μετὰ τὸ μοιραῖον σύμβαμα, μάρτυς τοῦ
ὁποίου τυχαίως ἔγεινα, εἰσῆλθον εἰς τὴν
οἰκίαν μου ἐκθέως πενθῶν, καὶ τὴν νύ-

κτα ὄλην ἐν ἀγρυπνίᾳ διήλθον.

Τὴν ἐπιούσαν ἀπεφάσισα νὰ ἐκπληρώσω
τὴν ὑστάτην θέλησιν τοῦ ἀτυχοῦς κόμητος
Z***, καὶ τοὶ ἐπαχθεστάτῃ μοὶ ἀπέβαι-
ναν ἡ ἐντολὴ δι' ἧς περιεβλήθη. Λαθῶν
τὴν ἐπιστολὴν παρετήρησα ὅτι ἔφερε κη-
λίδας αἵματος. Ἐν τῇ θεᾷ ἐκείνῃ ἠσθάν-
θην ἐκλείπον τὸ θάρρος μου· ἐπὶ πολὺ ἐ-
μείνα ἀμφιρρέπων, ἀπειράκις ὑπῆγον μέ-
χρι τῆς πύλης τοῦ παλατιοῦ τῆς μαρκη-
σίας μὴ τολμῶν νὰ ὑπερβῶ τὸν οὐδὸν.
Πλὴν ὠφρῖλον ἄρα γε ἔνεκα μικροψυχίας νὰ
μὴ ἐκπληρώσω τὴν τελευταίαν εὐχὴν θνή-
σκοντος;

Ἐσήμαινον αἱ ἐπτὰ M. M. ὅτε ὁ ὑπρέ-
της μὲ ἀνήγγελε τῇ μαρκησίᾳ Ἀδελάϊδῃ.
Αὕτη ἠρνήθη τὸ πρῶτον νὰ με δεχθῆ,
ἀδιαθεσίαν προφασιζομένη· ἀλλ' ἐπειδὴ
ἐπανειλημμένως ἐπέμεινα, μ' ἐδέχθη ἐπὶ
τέλους ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ τῆς.

Ω! φίλε μου, οὐδέποτε θὰ λησμονήσω
ὅτι εἰσελθὼν εἶδον. Ἡ μαρκησία εὐρίσκει
τὸ μόνῃ τὸ περικαλλὲς πρόσωπόν της
καταπληκτικῆς λευκότητος, ἠστριουτοῦ
πὸ τινῶν δακρύων μῆπω ξηρανθέντων. Μὲ
τὴν κεφαλὴν κύπτουσαν ὑπὸ τὸ ἄχθος
τοῦ ὑπερβάλλοντος ἄλγους αὐτῆς, συνεκ-
μένως εἶχε τὰς χεῖρας ὡσεὶ διὰ τῶν τρε-
μόντων χειλέων τῆς θέλουσα νὰ ψιθυρίσῃ
δέησιν τῷ θεῷ.

Ἦμιν ἤδη ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς αἰθού-
σης καὶ δὲν ἐτόλμων οὐδὲ βῆμα νὰ προ-
χωρήσω, ὅτε ἡ μαρκησία βραδέως ἐγειρο-
μένη τῆς ἑδρας, μοὶ ἔνευσε νὰ προέβῃ.
Τότε

— Συγχωρήσατε, κυρία μαρκησία,
εἶπον, συγχωρήσατε τὴν ἐπιμονὴν μου. Φί-
λοι εἰλικρινῆς ἐρχομαι ἵνα μετ' ὑμῶν συμ-
μερισθῶ τὴν λύπην τῆς δυστυχίας, διότι
γνωρίζω πόσον ἀγνή εἶναι ἡ λύπη αὐτῆς
ἐνώπιον θεοῦ τε καὶ ἀνθρώπων. . .

Ἡ ἀτυχῆς γυνὴ οὐδὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ'
μὲ ἠτένισε μὲ γαλήνην καταπλήξασάν με
Ἐπρὸς ἧσαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς, δὲν ἔκλυε
πλέον, θὰ ἐπίστευέ τις δὲ ὅτι αὐτὴ δὲν ἐ-
πάσχε, διότι ἡ ἀπελπισία σιγηρὰ συνε-
κέντρουτο ἐν τῇ καρδίᾳ.

Καίτοι ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐφοβοῦ-

μην τὴν ἐμφάνισιν τοῦ στρατηγοῦ, οὐχ
ἦσσαν μοὶ ἔλειπεν ἡ τόλμη πρὸς ἐκ-
πλήρωσιν τῆς λυπηρᾶς ἐντολῆς. Αἱ λέ-
ξεις ἐξέλειπον ἐπὶ τῶν χειλέων μου· ἄ-
κων ἔτρεμον καὶ δὲν ἤξευρον πῶς ν'
ἀρχίσω. Ἐπὶ τέλους ἰσχυρὰς καταβλῶν
προσπαθείας,

— Κυρία μαρκησία, ταπεινῶς ἐπέβλισα,
ὁ ἀτυχῆς κόμης Αἰμίλιος μοὶ ἐξέφρασε
τὰ τῆς καρδίας του.

Μόλις ἀκούσασα τὸ ὄνομα ἐκεῖνο ἐ-
ταράχθη, καὶ ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς
καρδίας της ὡσεὶ θέλουσα νὰ κρατήσῃ
αὐτὴν τοῦ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ στήθους. Ἐγὼ
ἐξηκολούθησα·

— Ἦμιν ἐν τῷ διαδρόμῳ τοῦ Βασιλι-
κοῦ Θεάτρου, ὅτε ὁ κόμης, μόλις γνω-
ρίζων με, πλὴν ἰδὼν με εἰς τὴν οἰκίαν
σας, ἦλθε πρὸς με, καὶ ἐμπιστευθεὶς μοι
πάντα τὰ διατρέξαντα, μοὶ εἶπεν ὅτι
εἰς ἄθλιος ἐτόλμησε νὰ συκοφαντήσῃ ὑ-
μᾶς, τὸ πρότυπον ὄλων τῶν ἀρετῶν,
ἐνώπιον τῆς ὁποίας πᾶς τις ὄφρῖλε νὰ
κλινῆ γόνυ, ὅτι ἐμελλε νὰ μονομαχήσῃ
μετ' ἐκείνου, καὶ με παρεκάλει νὰ τὸν
συνοδεύσω. Τὸ ἔπραξα, κυρία, καὶ εἰς
τὰς ἀγκάλας μου ἐξέπνευσεν ὁ δυστυ-
χῆς ἐκεῖνος νέος ἀφιερῶν ὑμῖν τὸν τε-
λευταῖον του λογισμόν καὶ τὴν ὑστάτην
εὐλογίαν του.

— Ἀπέθανε δι' ἐμέ . . . ἀνέκραξεν ἡ
μαρκησία μὲ κραυγὴν ὑπὸ τῆς πενθηρᾶς
ἀπελπισίας πνιγεῖταν. Εἶτα σιγηλὴ καὶ
ἀκίνητος μείναια, ἀφῆκε νὰ ρεῖσῃ ἐκ
τῶν ὀφθαλμῶν τῆς χείμαρρος δακρύων.

Ω! φίλε μου, ἡ κραυγὴ ἐκείνη καὶ
τὰ δάκρυα ἐσπάραξαν τὴν καρδίαν μου.
Μετ' ὀλίγον ἐξηκολούθησα μετὰ πολλοῦ
κόπου διότι τὰ χεῖλη μου δὲν ἠδύναντο
νὰ ἀρθρώσωσι λέξεις.

— Πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ, «Λίθετε, μοὶ εἶ-
πε, σὰς ἐμπιστεύομαι τό μυστικόν τοῦ
θηρησκευτικοῦ ἔρωτός μου· ὅταν παύσω
τοῦ νὰ ὑπάρχω, ὑπάγετε πρὸς ἐκείνην,
δότε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καὶ εἰπέτε
πρὸς αὐτήν, «Τὴν στέλλει ὁ κόμης Αἰ-
μίλιος δεόμενος ὑπὲρ ὑμῶν».

Καὶ τὴν ἔτεινα πρὸς τὴν μαρκησίαν,

ἧτις ἔλαβεν αὐτήν. Ω! φίλε μου, ἡ χεῖρ
της, ἐγγίσασά με, μὲ ἐφλεξεν ὡς πῦρ.
Ἀνοίξασα βραδέως τὴν ἐπιστολὴν ἠγέρθη
καὶ μετ' ἀσθενοῦς φωνῆς ἤρξατο ἀνα-
γινώσκουσα αὐτήν.

« Χαῖρε, γύναι ἐνάρετος, χαῖρε διὰ
παντός· δὲν ἠδυνήθην νὰ μείνω ἀπαθῆς
καὶ ψυχρὸς ἔναντι μουσαρᾶς

Δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐξακολουθήσῃ· αἱ λέ-
ξεις ἐξέλειπον ἐπὶ τῶν τρεμόντων χει-
λέων της· αἴφνης τῇ ἔλειψαν αἱ δυνάμεις
καὶ ἀδρανῆς ἔπεσεν ἐπὶ τῆς ἑδρας κραυ-
γάζουσα διὰ φωνῆς ὑπὸ τῶν λυγμῶν
πεπνιγμένης,

— Ω! Αἰμίλιε . . . ἐφρονέθης δι' ἐμέ! . . .

Εἰς τὴν σπαρκατικὴν ἐκείνην κραυγὴν
ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ ἐνεφανίσθη ὁ στρα-
τηγός. Καταβλῶν πάντα διαταγμῶν,
ἐπορεύθη πρὸς αὐτὸν ὅπως παράσχω
τῇ μαρκησίᾳ τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον
τοῦ νὰ ἐξκλείψῃ κατὰ τὸ ἐνδὸν τὰ
ἔχνη τῆς συγκινήσεως αὐτῆς. Ὁ στρα-
τηγὸς μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα, ἦν ἐγὼ ἔ-
θλιψα· πλὴν ἐφοβήθην τὴν ὠρότητα τοῦ
προσώπου καὶ τὸ σοβρὸν τοῦ βλέμ-
ματός του. Οὐδὲ λέξιν ἀπήύθυνα τῇ μαρ-
κησίᾳ. Μετ' ὀλίγον ἀνεχώρησα.

Ἴδου δὲ τί συνέβη μετὰ τὴν ἀνα-
χώρησίν μου.

Ὁ στρατηγός, καθήσας εἰς τινὰ γωνίαν
τῆς αἰθούσης, μετὰ τινὰς στιγμὰς σιγῆς
μετ' ἀδιαφορίας εἶπεν·

— Ἀπόψε θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ θέατρον.

Εἰς τὴν λέξιν Θεάτρον ἡ καρδία τῆς
μαρκησίας ὑπὸ παγερᾶς ἀνεπάλθη φρίκης·
πρὸς στιγμὴν ἔμεινεν ἀναυδός, ἀλλὰ κα-
ταβαλοῦσα ὀπωσοῦν τὴν συγκίνησίν της,

— Φεισθητί μου, σὲ παρακαλῶ, τῷ ἀ-
πειρήθῃ μετ' ἀσθενοῦς φωνῆς—σήμερον
δὲν εἶμαι καλὰ.

— Ἡ μουτικὴ θὰ σὲ τέρψει, φιλάτη μου.

— Ἄλλοτε εὐχαρίστως ἐρχομαι, ἀλλ'
ἀπόψε. . .

— Ἐπιθυμῶ νὰ με συνοδεύσῃς, φίλη μου,
ἐπέμεινε λέγων ὁ στρατηγὸς μὲ τόνον ξη-
ρὸν, φρίκην προξενήσασα τῇ μαρκησίᾳ.

Αὕτη δ' ἐκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ εἰσι-
ώπησε.

Ναι, φίλε μου, ἐδέησε νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν τοῦ συζύγου ἐπιθυμίαν, νὰ ὑπάγῃ ἀκουσίως εἰς τὸ μοιραῖον ἐκεῖνο θέατρον, νὰ παρασταθῇ ἐν τῷ αὐτῷ θεωρείῳ βλέπουσα τὸν *Στυφέλιον*, οὕτινος αἱ ᾠδαὶ τῆ ἀνεπόλου τὸ φρικάλιον σύμβημα, τὸ βυθίσαν αὐτὴν εἰς ἀνέκφραστον ἀπελπίσιν. Φαντάσθητι, ὦ ἀκοή μουσικὴν καὶ ἄσκητα θανατηρὰς διεγείροντα ἐν αὐτῇ σκέψεις! Φρικώδης καταδίκη!

Ὅτε εἶδον τὴν μαρκησίαν ἐν τῷ θεωρείῳ της, ἐνόμισα ὅτι ὠνειρευόμην, καὶ δὲν ἐπίστευον εἰς αὐτοὺς μου τοὺς ὀφθαλμούς. Καὶ ὅμως ἦτο ἀληθές. Εὐκόλως τότε ἐφαντάσθη τὸν σπαρχμὸν τῆς ὑπὸ τοῦ ἄλλου καταβληθείσης ἐκείνης ψυχῆς. Ἀκίνητος, ὡς εἶδες αὐτὴν κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην, ὠχρὰ καὶ κατηφῆς ἦτο ἡ μαρκησία μόνον οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐνεψυχοῦντο ὀλίγον ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ. Εἰς τὴν τρίτην πράξιν μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐδιπλασιάσθησαν αἱ βίαςαι της, καὶ ἐξέλιπον αἱ δυνάμεις αὐτῆς. Ἀπ' ἐναντίας τὸ πρόσωπον τοῦ στρατηγοῦ ἐνεψυχοῦτο καὶ ἀνελάμβανεν ἔκφρασιν ἀπεριγράπτου σκληροῦτος εἰς τοὺς ἐξῆς λόγους τοῦ Σταγκάρ

Ἄτιμος! πρὸς ἐκδίκησιν αὐτὸς τώρα βαδίζει. Ὁ σπᾶθ! σπᾶθ ἐνδοξὸς ἐπὶ τὸσα ἐτη Ὀσφὺν ἀρχαίου πολιμιστοῦ περιβόλας ἐνδοξὸς Κ' ἔδρητις δάφνας δι' αὐτὸν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, Φ' ἔγ' ἀπ' ἐμοῦ, δὲν δύναμαι νὰ σὲ κρατῶ εἰστί. Το πρόσωπόν μου ἐκάλυψε τῆς ἀτιμίας τὸ νίφος!

Τὰ δύο ἐκεῖνα πλάσματα τοσοῦτω ἀπ' ἀλλήλων διαφέροντα τὴν ἡλικίαν καὶ τὰ αἰσθητά, μέγα ἐνδιαφέρον διήγειρον ἐν ἐμοί, ὥς ἐμέχρι τέλους ἐπέστρον τὴν προσοχὴν μου. Ἐνῶ τὸ μελόδραμα προσέβαιεν, εἰς ἐκάστην ᾠδὴν, εἰς ἐκάστην λέξιν ἐνόμιζον, ἐκ τῶν ποικίλων ἐντυπώσεων ἃς ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς μαρκησίας ἀνεγίνωσκον, ὅτι αὕτη ἀνεπόλει τὸ παρελθόν της. Ἐφαίνετο βραδείαν ὑπιστάμενη ἀγωνίαν ἢ φρικώδες προηγίτο μαρτύριον. Αἱ ἐξαφανισθεῖσαι λαμπραὶ φαντασιώσεις τοῦ γέροντος Σταγκάρ, ἡ σπαραξικάρδιος σκηνὴ μεταξὺ *Στυφέλιου* καὶ *Δίνας*, καὶ ἡ ἀγγελία τῆς μονομαχίας μεταξὺ τοῦ ταγματάρχου καὶ Ἰά-

φατῆ ἀλληλοδιχόχως κατεσπάραζαν τὴν καρδίαν τῆς ἀτυχοῦς γυναικὸς ἧτις ἀκούσασα τοὺς σίχους

Ὅστις κατεῖχε δύναιμι
αἴσχος ν' ἀποκαλύψῃ,
ἐσέσθη διὰ μᾶρ.

δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ ἀσθενῆ κραυγὴν φυγοῦσαν τοῦ στόματος αὐτῆς καὶ μὴ καλυφθεῖται ἀρκούντως ὑπὸ τοῦ κροῦτου τῆς μουσικῆς, καὶ ἐλειποθύμησεν ἐν τῷ θεωρείῳ. Τὸ συμβᾶν τοῦτο δὲν παρήλθεν ἀπαρητήρητον, καὶ ταχέως ἐν τῇ πλατείᾳ καὶ ἀπὸ θεωρείου εἰς θεωρεῖον διεδόθη ὅτι ἡ μαρκησία Τ*** ἐλειποθύμησεν ἢ δὲ φωνὴ αὕτη ἔφθασε μέχρις ἐμοῦ.

Μόλις ἡ μαρκησία ἔπεσον ἐστερημένη αἰσθήσεων, ὁ στρατηγὸς, συσπᾶσας τὰς ὀφρῦς, ἔδραμε πρὸς βοήθειάν της, καὶ λαβὼν αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκύλας του πᾶσαν ἐφικτὴν περιποίησιν τῇ παρέσχε. Ἐπανελθοῦσα εἰς ἑαυτὴν, ἐμάντευσε τὸ συμβᾶν καὶ μετὰ τρόμου βλέπουσα τὸ πρὸς τὸ θεωρεῖον αὐτῆς ἐσραμμένον πλήθος, ταπεινῆ τῇ φωνῇ εἶπε·

— Θεέ μου! τί συνέβη; . . .

Ὁ στρατηγὸς οὐδὲν ἀπήντησεν, ἀλλὰ προσενεγκὼν τῇ συζύγῳ τὸν βραχίονά του, ἐγκατέλιπε μετ' αὐτῆς τὸ θέατρον.

Ἡ βαρυκαλῆς ἐκείνη σκηνὴ ἐπὶ μᾶλλον κατέβλησε τὴν μαρκησίαν Ἀδελαΐδα. Ἦτο μᾶλλον ἀξιολύπητος τοῦ Αἰμίλιου, οὕτινος ἔπαυσαν πλέον αἱ βίαςαι. Μετὰ δύο ἐσπέρας πάλιν παριστάνετο ὁ *Στυφέλιος*, ἡ δὲ μαρκησία ἦτο ἐν τῷ αὐτῷ θεωρείῳ, τὰς αὐτὰς ὑπιστάμενη βασάνους· πλὴν ὑπέφερε μετὰ περισσοτέρως ἰσχύος καὶ εὐσταθείας διότι οὐδὲ κίνησιν τινα διέκρινον, οὐδὲ δάκρυ, οὐδεμίαν δὲ τοῦ χείλους της ἐξῆλθε κραυγὴ. Ἀλλ' ἡ θέα της οἶκτον διήγειρε.

— Ταῦτα πάντα διέφευγον τὴν προσοχὴν τοῦ στρατηγοῦ; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φιορέλλης.

— Ἄγνω, ἀπεκρίθη ὁ κόμης Οὐβέρτης ψυχρὸς καὶ ἀπαθὴς ἦτο πάντοτε. Νὰ σοὶ εἶπω δὲ τὴν ἀλήθειαν, τότε μοὶ ἐπήλθεν ἡ ἰδέα ὅτι ὁ στρατηγὸς, χάριν ἀγνωστων μοὶ σκοπῶν, ὑπεχρέου τὴν μαρκη-

σίαν νὰ συνοδεύῃ αὐτὸν εἰς τὸ θέατρον ὅποτε παριστάνετο τὸ ρηθὲν μελόδραμα· ἡ δὲ σκέψις αὕτη, ἦν ἀείποτε προσπαθῶν ἀποβάλλω, μάλιστα ἐνισχύετο. Ἐπανελθὼν ὅμως ἐκτινος μικροῦ ταξειδίου εἰς Γενούην, παρετήρησα ὅτι ὁ τοῦ στρατηγοῦ χαρακτήρ τέως σκληρὸς καὶ ἀπαθὴς, ἐμετριάσθη ὀπωσοῦν, διότι πολλάκις εἶδον αὐτὸν μειδιῶντα καὶ μετὰ γλυκύτητος καὶ στοργῆς ὁμιλοῦντα. Ἠγνόουν τί νὰ σκεφθῶ. Τὸ δὲ μαρτύριον ἐξηκολούθει.

Ἰδοῦ, φιλιτάτε μοι, ἡ λυπηρὰ τῆς γυναικὸς ἐκείνης ἱστορία, τῆς ζωῆς ἐν παθήματι καὶ δακρύοις, ἐν λύπαις καὶ θρησκευτικῇ καρτερίᾳ. Ὅα ἐκλείψει καθ' ἡμέραν ἐξαντληθῶσιν αἱ δυνάμεις αὐτῆς, καὶ ἡ καρδία της πύση τοῦ νὰ πάλλῃ, μέχρι δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὰ χεῖλη της δὲν θὰ ἐκφέρωσι, τὸ πιστεύω, οὔτε παράπονον, οὔτε θρήνον. Αὕτη εἶναι μάρτυς ἧτις θὰ παραδώσει τὸ πνεῦμα ὑπὸ φρικάλειαν ἠθικὴν βίαςαν καὶ οὐδένα φέρουσα ἔλεγχον.

— Δυστυχῆς! ἀνέκραξεν ὁ κύριος Φιορέλλης βαθέως συγκινηθείς, ὅτε ὁ φίλος αὐτοῦ ἐπέρανε τὴν ἀλγεινὴν ἀφήγησιν.

Παρήλθον τρεῖς ἐβδομάδες. Ἐσπέραν τινὰ καθ' ἡν καὶ πάλιν παριστάνετο ὁ *Στυφέλιος*, ὁ κύριος Φιορέλλης ὑπῆγεν εἰς τὸ θέατρον, τὴν μαρκησίαν διανοοῦμενος. Ἐκθαμβος παρετήρησε κενὸν τὸ θεωρεῖον. Μετὰ τὴν πρώτην πράξιν κατ' εὐτυχῆ συμπτῶσιν εἶδε τὸν φίλον του.

— Απόψε δὲν ἦλθε; προθύμως ἠρώτησε.

— Ἀπέθανεν! ἀπεκρίθη ὁ κόμης Οὐβέρτης.

— Ἀπέθανε! . . . Δυστυχῆς! ἀνέκραξεν ὁ κύριος Φιορέλλης.

Ὁ δὲ κόμης Οὐβέρτης ἀποσπρωθείς εἰς τινὰ γωνίαν μετὰ τοῦ φίλου του προσέθηκε μετὰ τὴν ψυχὴν πλήρη πικρίας.

— Ναι, ἡ μαρκησία ἀπέθανε, καὶ ἀπέθανεν εἰκοσαετίς! ὦ! μὴ κλαίωμεν, φίλε μου, μίαν μόνην ἡμέραν ζωῆς ὑπὸ τοῦ θανάτου ἀρπαγείσαν, διότι τὰ πα-

θήματά της ἦσαν πολὺ σκληρὰ καὶ ὁ θεὸς ἠσπλαγγίσθη αὐτὴν. Ναι, ἡ ἀδιάκοπος ἐμφάνισις τῆς μαρκησίας ἐν τῷ θεάτρῳ, ὅσάκις ἐδίδετο τὸ μελόδραμα *Στυφέλιος* ἦτο μεμελετημένη ἐκδίκησις· τὸ θῦμα ὑπεβάλλετο εἰς βραδὺ βασανιστήριον μὴ δυνάμενον νὰ ἐκφέρῃ παράπονον. Μετὰ τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην νύκτα καθ' ἣν ὁ κόμης Αἰμίλιος ἐφονεύθη μονομαχίᾳς ὑπὲρ τῆς μαρκησίας Τ***, ἐλάστην ἐσπέραν μοιραία τις φωνὴ τῇ ἔλεγεν·

— Ὑπάγωμεν εἰς τὸ θέατρον.

Ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ συζύγου.

Ἀπὸ ἐσπέρας εἰς ἐσπέραν ἡ μαρκησία ἐπὶ μᾶλλον ὠχρὰ, ἡ δὲ ζωὴ αὐτῆς βαθμηδὸν ἐσβύνετο· ἀλλὰ πικράπονον ἐκ τοῦ στόματός της δὲν ἠκούσθη μετὰ θρησκευτικῆς καρτερίας ὑπεβλήθη εἰς τὸ μαρτύριον ὡσεὶ δι' αὐτοῦ θέλουσα νὰ ἐξαγνίσῃ τὸ παράπτωμα τοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ γυναικὸς ἐμφωλεύσαντός ποτε ἀγνωτέρου ἔρωτος.

Ἐφθασε τέλος καὶ ἡ ἐσπέρα καθ' ἣν ἡ ἐκπλήρωσις τῆς διαταγῆς «Ὑπάγωμεν εἰς τὸ θέατρον», ἦτο ἀδύνατος· αἱ τοῦ θύματος δυνάμεις ἐξηντλήθησαν πλέον. Ἡ μαρκησία προσεπάθησε νὰ προβῇ τινα βήματα, πλὴν ἐπανάπεσον ἐπὶ τοῦ σκίμματος. Ἡ φωνὴ τότε τραχυτέρα καὶ ἰσχυρωτέρα ἐπανάλαβε τὴν διαταγὴν εἰς ἣν ἡ μαρκησία, βραδέως ἀνεγείρουσα τὸ κάτωχρον πρόσωπόν της, ἀπεκρίθη μετὰ φωνὴν ἐτοιμόσβεστον·

— Δὲν δύναμαι, Θεέ μου! δὲν ἀντέχω, οἱ πόδες μου δὲν μὲ κρατοῦν.

Καὶ πρηνῆς ἔπεσε χαμαὶ ἐστερημένη αἰσθήσεων.

Δραμόντες οἱ ὑπηρέται μετήνεγκον αὐτὴν εἰς τὴν κλίνην, καὶ εὐθὺς προσεκληθὴ ὁ ἰατρός· πλὴν ἀνωφελῆς ὑπῆρξαν αἱ προσπάθειαι του. Ἀνακτῆτασα ἐπὶ μικρὸν τὰς αἰσθήσεις αὐτῆς, καὶ μὴ δυναμένη νὰ ὁμιλήσῃ, διὰ νευμάτων ἐζήτησε τὸ βρέφος· τὸ ἐφίλησε, καὶ τελευταῖον δάκρυ ἠροτρίασε τὰς παρειάς της· τοῦτο ἦτο ἡ μόνη ἀγαλλίασίς της, ἡ μόνη πρηγορία, ἡ μόνη θλίψις της

Ἄλλὰ καὶ εἰς τίνα ὁ ἔρωσ δὲν ἀπέβηλέ-
θριος; οὗτος κατέστησε δυστυχεῖς καὶ αὐ-
τοὺς τοὺς ἀγγέλους. Μακρὰν ἐντεῦθεν οἱ
ποιηταὶ οἱ διὰ μυροσίνης στεφόμενοι ἔπως
αὐτὸν ψάλωσιν. Φέρετε τὸ ἐγγχειρίδιον
καὶ τὴν ἱεροβοτάνην, κρύψατε τὰ δέξια δη-
λητήρια ἐν τοῖς δακτυλίοις τοῖς περικο-
σμοῦσι τοὺς δακτύλους ὑμῶν· αἱ τοῦ ἔ-
ραστοῦ παρειαὶ ἄς ὠχρίσῃσιν, καὶ κα-
ταυλακωθῶσι, αἱ μέριμναι ἄς μαράνωσι
τὸ ὑπὸ μελαίνης κόμης καλυπτόμενον αὐ-
τοῦ μέτωπον, ἄς πορευθῆ πηλασίον τῶν συγ-
κεκινημένων κυμάτων, ἴν' ἀναμείνῃ τὴν
πλανωμένην τῆς Δ ε ἰ λ α ς σκιάν, ἢ ν' ἀ-
νορθώσῃ ὑπὸ τῆς φρίκης τὸν πυκνὸν μύ-
στακα ἐνὸς τῶν υἰῶν τοῦ Ἄ λ ῆ· τότε
εἶναι τις ποιητῆς· τότε εἶναι τις ποιητῆς
ἀθάνατος καὶ πάντες ἄδουσι καὶ ἐπαινοῦσι
τοὺς στίχους σου πλὴν ἐπιφανοῦς τινος
κυρίας... (1)

ὦ, φίλε μου! οὐ ἦτο ὡς θεότις, ἦτις
διώρα ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων· οὐ
παρίστασθε αὐτοῖς ἐν τοῖς στίχοις σου δι-
κην ἀπειλητικῆς φράσεως πλήρους ἐπι-
στήμης καὶ μέλλοντος. Ὁ δεσπότης, ὁ
τύραννος, ἔτρεμον ἐπὶ τῇ δυνάμει σου μό-
νον· οὐ ἦδες τὰ ἐλεγγετρα τῆς ὑπ' αὐτῶν
καταπιεζομένης ἐλευθερίας. Ὅχι, οὐδὲν ἔ-
μαθες ἐν τῇ νέᾳ σου κατοικίᾳ, ἀλλὰ τὸ
θητην σου στόμα ἐσίγησε, καὶ ἐλόκληρος
λαὸς ἀπώλεσε τὴν Ἀθηνᾶν του.

Σὺ ἐπεσκέφθης τὴν ἀρχαίαν τοῦ Ὀμή-
ρου πατρίδα, καὶ εἶπας εἰς δούλους κε-
κυφάτας ὑπὸ τὸν ζυγόν, ἵ διατί δὲν εἴσθε
ἐλεύθεροι; Τότε ἐνόμισαν ὅτι ἀκούσῃ τὴν
φωνὴν νέου τινος Φιλοποίμενος, ἠγέρθησαν,
καὶ ἐπανεῦρον τὸν Μαραθῶνα, τὴν Σαλα-
μίνα.

Σὺ ἔψαλας, καὶ οἱ λαοὶ ἐταράχθησαν

(1) Ὁ Μούαρ φαίνεται πιστεύσας τὴν τότε διαδο-
θεῖσαν φήμην, καθ' ἣν ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις διώ-
ριζε ἵνα ἡ ἡμετέρα νῆσος δεχθῆ τὸν νεκρὸν τοῦ γρα-
τιώτου ποιητοῦ. Ὡς ἂν ἡ πρῶτη κυρίαρχος ἡμῶν
δὲν ἰστέροι τοῦ πανθίμου καὶ πολυτίμου τούτου
δώρου τὴν νῆσόν μας ταύτην, πόσα ὁ λαὸς οὗτος
θα τῇ ἐου χάρει κακὰ χάριν ἐνὸς μαρμάρου! Σ. Μ.

ἀπὸ ἄρκτου μέχρι μετημβρίας· ἡ λύρα
τοῦ ποιητοῦ ἐγέννησε στρατιώτας· οἱ λαοὶ
σὲ ἠκροάζοντο, . . . οἱ βασιλεῖς σὲ περιε-
φρόνουν· ἀλλ' οὐχὶ οἱ βασιλεῖς κατέστησαν
τοὺς λόγους σου γονίμους, καὶ ἡ Ἑλλάς
ἠλευθερώθη.

Νῦν ὁ κέφιμος κώδων ἀντήχησεν ἐπὶ
αὐτοῦ τύμβου του, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἐξέπνευ-
σαν ὡς ὁ ἀλγεινὸς ἦχος τοῦ δρειγάλκου
ἐκείνου τοῦ ἀριθμησαντος τὰ ἔτη τοῦ βίου
του. Αἱ μουσαὶ ἐν τούτοις ἀπεκάλυπτον αὐ-
τῷ τὰ ὠραιότερα αὐτῶν μυστήρια, τοὺς
ἠδυτέρους αὐτῶν λόγους, καὶ ἀπέθανε χω-
ρίς νὰ κληροδοτήσῃ εἰς τὸν κόσμον τὰ
μυστηριώδη ἐκεῖνα ἄσματα.

Καὶ σὺ, βαλσαμώδης τῆς Ζακύνθου νῆ-
σος, μέλλεις νὰ δεχθῆς τοῦ ποιητοῦ τὴν
κόνιν. Ἄ! ἐπαύξησον τὴν σιγὴν τῶν σκι-
ερῶν κοιλάδων σου, κῦψον ἐπὶ τοῦ τάφου
του τοὺς εὐλυγίστους κλάδους τῶν εὐδύμων
λειμωνίων σου· οὐ μέλλεις νὰ δεχθῆς τὰς
προσκυθήσεις τοῦ κόσμου σύμπαντος. Δύο
νῆσοι θέλουσιν ἐπισύρειν τὰ βλέμματα τῆς
οἰκουμένης· ἐν τῇ μιᾷ ἐτάφη ὁ μέγιστος
τῶν στρατηγῶν, ἐν τῇ ἑτέρᾳ ἀναπαυθήσε-
ται ὁ πρῶτος τῶν ποιητῶν (1).

Σεῖς τέκνα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπόγονοι
τῶν ἡρώων, ἀπαντήσατε! Τί θέλετε κάμει
τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σκῆνος; . . . Ἐπικαλοῦμαι
τοὺς φρήνους ὑμῶν, τοὺς γόους τῶν θυγα-
τέρων τοῦ Μεσολογγίου, τὰ δάκρυα τῶν
μαχητῶν τοῦ Ὀδυσσεῶς. Ὅχι, τὸ σκῆνος
τοῦτο δὲν ζητεῖ παρ' ὑμῶν μάταιον πένθος,
ἀλλὰ τὴν ἐλευθερίαν· μὴ ἐπιτρέψῃτε οὐ-
δέποτε εἰς τὴν βαρβαρότητα καὶ τὸν δε-
σποτισμὸν νὰ προσεγγίσωσι τὴν σεβαστὴν

(1) Ὁ Μούαρ φαίνεται πιστεύσας τὴν τότε διαδο-
θεῖσαν φήμην, καθ' ἣν ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις διώ-
ριζε ἵνα ἡ ἡμετέρα νῆσος δεχθῆ τὸν νεκρὸν τοῦ γρα-
τιώτου ποιητοῦ. Ὡς ἂν ἡ πρῶτη κυρίαρχος ἡμῶν
δὲν ἰστέροι τοῦ πανθίμου καὶ πολυτίμου τούτου
δώρου τὴν νῆσόν μας ταύτην, πόσα ὁ λαὸς οὗτος
θα τῇ ἐου χάρει κακὰ χάριν ἐνὸς μαρμάρου! Σ. Μ.

ἐκείνην πλάκα. Θεοὶ! . . . Οἱ Ἕλληνες
δούλοι παρὰ τῷ τάφῳ τοῦ Ἀέρδου Βύ-
ρωνος! . . .

Παρθέναι, κλαύσατε! ἡ Ἑλλάς ἀπώλεσε
ὑπερασπιστὴν, ὁ κόσμος ποιητὴν δαιμόνιον,
ἐγὼ φίλον, καὶ αἰεὶ . . . δὲν ἔχετε πλέον
κατέρα!

A. M.

ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ

ΤΗΣ

ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

Πᾶσα ἑλληνικὴ καρδία θεοβιάως ἀνε-
σκήρτησεν ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῶν Ἑλ-
ληνικῶν Σκηνῶν τοῦ Ἰταλοῦ Βροσφε-
ρίου, ὧν τινες, ἐπιτυχῶς εἰς τὴν ἡμετέ-
ραν γλῶσσαν μεταφρασεῖσθαι, ἐν τῷ πε-
ριοδικῷ τούτῳ κατεχωρήθησαν. Πλὴν ἐν
τῇ γοργῇ ἐκείνῃ καὶ γραφικῇ παρελάσει
τῶν ἡρώων τοῦ ἡμετέρου γένους, ἐν τῷ
γιγαντῶδει ἐκείνῳ πολυανδρίῳ τῆς μεγά-
λης ἡμῶν ἐπαναστάσεως, πᾶς ὁ ἀναγνὼς
διεῖδε κενά τινα καταστρέφοντα τὸ ἄρτιον
καὶ ὁμόρυθμον τῆς κολοσσιαίας ἐκείνης
πινακοθήκης.

Δὲν ἀξιούμεν θεοβιάως ἡμεῖς, τὸ ἀνεπαρ-
κὲς τῶν ἡμετέρων δυνάμεων σταθμίζοντες,
καὶ τὸ στενὸν τοῦ ἡμετέρου φύλλου κατα-
μετροῦντες, ν' ἀναπληρώσωμεν τὰ ἐν τῇ
ἀθανάτῳ βίβλῳ τοῦ Βροσφερίου ὑπάρ-
χοντα χάσματα· οὐχ ἦσσαν θέλομεν πει-
ραθῆ νὰ σκαγραφῆσωμεν ἐκ διαλειμ-
μάτων ἐπιπροσθέτους τινὰς καίπερ πρω-
τεύουσας εἰκόνας, καὶ ἐν ἑλλείψει τοῦ πλα-
στικοῦ τῆς διαγραφῆς καὶ τοῦ πρωτο-
τύπου τῆς διαχρώσεως, θέλομεν περιβά-
λει αὐτὰς τὴν στεφάνην τοῦ ἡμετέρου
ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀγάπης.

Σήμερον ἐνώπιον τῶν ἡμετέρων ἀνα-
ΖΑΚ. ΑΝΘ. ΕΤΟΣ Α,

γνωστῶν παρίσταται εἰς τῶν πρωτοῦ-
γῶν καὶ ἠγχιτόρων τοῦ μεγάλου δράμα-
τος, ἀστὴρ τηλαυγῆς καὶ φωτοβόλος τῆς
ἠρωϊκῆς ἐκείνης πλειάδος, ἦτις τὴν ἀ-
χλὺν προαιωνίου δουλείας σκεδάσσα ἐξη-
νάγκασε τὴν πρῶτην ἐθελουφλώτισσαν
Εὐρώπην νὰ κλίνη γόνυ ἐνώπιον τοῦ μο-
ναρχικοῦ ἐκείνου ἱστορικοῦ φαινομένου. Ὁ
Ἰταλὸς, ὁ στεναζὼν ὑπὸ τὸ μαστίγιον τῶν
τυράνων του, ἠρύσθη ἐκ τῆς ἑλληνικῆς
ἐπαναστάσεως τὴν ἐλπίδα τῆς προσεχοῦς
αὐτοῦ ἀπελευθερώσεως· ὁ Ἀγγλὸς, ὁ νομί-
ζων ἑαυτὸν πρωτοῦργον τῆς εὐρωπαϊκῆς
χειραφετήσεως, ὠμολόγησεν ὅτι τὰ ἐλεύθε-
ρα αὐτοῦ δόγματα πόρρω ἀπέειχον τῆς νέας
καὶ μεγάλης ἐκείνης ἀρχῆς, ἣν ἡ μαχο-
μένη Ἑλλάς ἀνέγραψε διὰ τοῦ αἵματός
της ἐν τῷ πολιτικῷ κώδικι τῆς Εὐρώπης·
ὁ Γάλλος ἐπέισθη ὅτι κατὰ τὸ 1789
ἠγωνίσαστο τὸν ἀγῶνα τῆς κοινωνικῆς ἀ-
ναμορφώσεως, ἐνῶ ὁ Ἕλληνας τοῦ 1821 ἀ-
νεπέτασε τὴν σημαίαν τῆς τῶν ἐθνῶν ἀ-
ναστάσεως.

Ὁ γεραρὸς οὗτος τοῦ ἀγῶνος ἀθλοφῶ-
ρος, ὁ περιβεβλημένος ἄπασαν τὴν αἴγλην
τῆς ὑπὲρ ἧς ἐμάχετο ἰδέας, ἐστὶν ὁ ἀ-
οἶδιμος Δημήτριος ὁ Παππανικόλης, ὁ νέ-
ος οὗτος, κατὰ τὸν Σουτσον, Προμηθεὺς, ὁ
ὑποκλέψας τὸ οὐράνιον πῦρ, ὅπως ἀπο-
τεφρώσῃ τὸν κολοσσόν, τὸν ὀρθούμενον
ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς πατρίδος του. Ὁ Βροσ-
φερίους ἐξεκρίονε τοὺς ἥρωας τῆς ἐπανα-
στάσεως ἐν διαφόροις ἐπισημοῖς, ὧν ἡ
σκηνὴ ἐκάστοτε ποικίλλει· ἡμεῖς ὅμως τὸν
ἀνδριάντα τοῦ ἥρωος τοῦτου θέλομεν ἀ-
ναστηλώσει ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐκείνης,
ἦτις τοσάκις ἐκρότησεν ἀπὸ τὸ βρόντημα
τοῦ τουρκοφάγου πυροβόλου του, ἢ ὑπὸ τοῦ
πυρός, ὅπερ ἐκεῖνος ἀνερίπιζε, καταυ-
γαζομένη, ἐφάνη οἶονε διαγεγῶσα καὶ
ἐπιχαίρουσα ἐπὶ τῷ ἐπιφανεῖ αὐτοῦ θρι-
άμβῳ.

Θεωρήσατε αὐτὸν κατὰ τὴν ἐνδοξὴν
ἡμέραν τῆς 27 Μαΐου 1821 ἐν Ἐρεσσῷ
μὴ πτοούμενον ὑπὸ τῆς τοσοῦτον ὑπερ-
τέρας τῶν πολεμίων δυνάμεως, μὴ ἀπο-
θαρρυνόμενον ὑπὸ προηγουμένης ἐτέρων
ἀποτυχίας, πλέοντα πρὸς τὸ μέγα ὄθω-

μυθικὸν δίκροτον, πρὸς τὸ πλωτὸν ἐκεῖνο φρούριον, τὸ ἐξερειγόμενον τὴν καταστροφὴν καὶ τὸν θάνατον ἐκ τῶν πλετουστόμων αὐτοῦ τηλεβόλων συγκρίνατε τὸν ὄγκον τῆς μεγάλης ταύτης μηχανῆς πρὸς ἐκεῖνον τοῦ πυρπολικοῦ οὐ ἐπιβαίνει ὁ ἀτρόμητος τῶν Ψαρρῶν γόνοσ' ἐκείνη μὲν ἐκπροσωπεῖ τὴν σκαϊάν ὕλην γαυριώσαν ἐν τῇ συναισθήσει τῆς ἰσχύος τῆς, τοῦτο δὲ τὴν πάντοτε τροπιοῦχον ἰδέαν, χωροῦσαν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἀκαταγνώστου ἐκείνου ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις ἀνατρέπει πᾶν τὸ ἐμποδῶν, ὅστις ἀνατρέφει ὕψως ἀναπλάση. Νέφη καπνοῦ, ἅπερ ἐκ διαλειμμάτων ἀπαισίως καὶ πρὸς στιγμὴν σκεδιάζει ἡ λάμψις τῶν ἐκ τοῦ πελωρίου δικρότου καὶ τῆς ἀκτῆς πυροβολισμῶν, περιβάλλουσι τὸν ὑπὲρ πατρίδος προκινδυνεύοντα· πλὴν οὗτος ἤδη προσηγγισε τῷ ἐχθρικοῦ πλοῖω, ἤδη προσεκόλλησε τὴν πυρφόρον ὀκνάδα. Μετὰ φοβεροῦ πατάγου σφραδιάζει πυρπολούμενος ὁ θαλάσσιος κολοσσός· ἀθυμία καὶ ἀπόγνωσις καταλαμβάνουσι τοὺς ἐν αὐτῷ εὐρισκόμενους. Ἐκ τῶν ἑκατῶν καὶ χιλίων Ὀθωμανῶν ὀκτώ μόνον διαφεύγουσι τὸ τιμωρὸν πῦρ τοῦ ἤρωσ' ἡ νίκη σέφει κατὰ πρώτων φορᾶν τὰ ἑλληνικὰ ὄπλα, ἐμβάλλουσα θάρρος εἰς τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀγωνιζομένους καὶ τὸν ὀριστικὸν θρίαμβον τοῦ γένους ἐνδόξως εὐαγγελιζομένην.

Ἄς παρατρέξωμεν τσαυτὰ ἄλλα ἀνδραγαθήματα τοῦ ἀρειμανίου ναυδάτου, καὶ ἃς παρακολουθήσωμεν αὐτὸν ἐπιβάνοντα τοῦ πυρπολικοῦ, τοῦ συμβόλου τούτου τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας, τοῦ ἰδιάζοντος τούτου γνωρίσματος τῆς ἐποποιίας τοῦ ἀγῶνος, καὶ πλέοντα εἰς τὸν τοῦ Γέροντος ἢ Μανδαλιᾶς κόλπον. Ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα τῆς 24 Αὐγούστου 1821, τοῦ μοιραίου ἐκείνου ἔτους, καθ' ὃν εἴπερ ποτε οἱ μυριάστροι στρατοὶ καὶ στόλοι τῆς αὐτοκρατορίας ἀπάσης κατέκλυσαν τὰς ἑλληνικὰς γαίας καὶ θαλάσσας, τὸν ἔσχατον εἰς τὸν ἀγῶνα ἀπειλοῦντες κίνδυνον. Ἐξ ἑκατῶν

περίπου πλοίων συγκροτεῖται ὁ ὑψίπρυμος τῶν ὀθωμανῶν στόλος, ὑπὸ τῶν δύο ἐμπειροτάτων καὶ ἀνδρειοτάτων ναυάρχων τῆς Τουρκίας διοικούμενος. Ὅποια δὲ δύναμις προβάλει ἀντιμέτωπος; Εἰκοσιπέντε πλοῖα καὶ πέντε πυρπολικά, οὐ μόνον εἰς πόλεμον χωροῦνται, ἀλλὰ καὶ θαρροῦντα ἐπὶ τὴν νίκην. Οὐδαμοῦ ἔσως ἡ ἱστορία διαμνημονεύει μάχην τσαυτὰς περιπετειᾶς ὑποστάσαν, ὀλίγα δὲ κατορθώματα τῆς ἐπαναστάσεως ἀναδείκνυνται παράμιλλα κατὰ τὴν τόλμην, τὴν καρτερίαν, τὸ μεγαλεπήβολον καὶ τὰς συνέπειας. Καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα φαίνονται κατὰ τὴν ἐνδοξον ταύτην καὶ ἄνισον πάλην δυσμενῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας διακείμενα· προσηνεμοὶ ποντοποροῦσιν αἱ ὀθωμανικαὶ νῆες, ἐνῶ ὑπήνεμα ἐν τῷ μυθῷ τοῦ Γέροντος ἐγκολπιζόνται τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα. Ἡ μάχη ἀρχεταὶ σφοδρᾶ, λυσσαλέα, μανιώδης· οἱ ὀθωμανικοὶ στόλοι οὐδόπως ἐνδοιάζουσι περὶ τῆς νίκης· εἰς δεινὴν θέσιν περιέρχεται ἡ ἑλληνικὴ μοῖρα. Ἐπὶ μακρὸν μάχονται αἱ Ἕλληες μετ' ἀνδρείας ἀνηκούστου· ἀλλ' ἡ πλάστιγξ τῆς νίκης κλίνει ὑπὲρ τῶν πολεμίων. Τότε ὁ ναύαρχος Μικρούλης ἐπιτάσσει τὴν ἀποστολὴν τῶν πυρπολικῶν, ὡς ὑστάτην ἀπόπειραν· καὶ ἰδοὺ πρῶτος ὁ Παππανικολῆς, τὴν μετέωρον τύχην τῆς ἐπαναστάσεως ἐν ταῖς χερσὶ δράττων, κατευθύνει τὸ ἐμπρηστικὸν σκάφος κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ὑπ' ἄλλων ἀνδρείων παρακολουθούμενος. Ἡ ναυμαχία μεταβάλλεται εἰς ἄνισον μονομαχίαν· ἀλλ' εἰς μάτην αἱ ἐχθρικαὶ νῆες ἐκκενοῦσι τὰς κανονστοιχίας τῶν ἀτίθασσος καὶ ἀκατάσχετος ὁ ἤρωσ' ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας παλίων, περιάγει τοὺς πολεμίους εἰς ἀταξίαν, καταδιώκει τὰ ὑψιτενῆ αὐτῶν πλοῖα, τρέπει πλείστα αὐτῶν εἰς φυγὴν, καὶ τέλος πυρπολεῖ τὸ ἤδη ἄπλουν σκάφος του, σώσας τὴν κινδυνεύουσαν ἑλληνικὴν μοῖραν καὶ προλειάνας τὴν ὁδὸν τοῦ ὀριστικοῦ τῆς ἡμέρας ἐκείνης θριάμβου, τοῦ ἀναπερώσαντος τὸ θάρρος τῶν ἀγωνιζομένων καὶ τὸν δεινὸν κίνδυνον τῆς ἑξ' ἰδέας ἀποσώσαντος.

Ἄς μεταβῶμεν νῦν εἰς τὰ ὕδατα τῆς Χίου, ἢν κατὰ τὴν 29 Φεβρουαρίου 1828 ὁ Παππανικολῆς, σὺν ἄλλοις ἐνδόξοις ἀγωνισταῖς, πειράται ν' ἀποτιπάζῃ τῶν ὀύλων τοῦ τυράννου τῆς. Καὶ πάλιν ἐνταῦθα ἀναφάνεται τὸ ἀπτόητον, μάλιστα παράβολον αὐτοῦ ἦθος ἐν ὄλω αὐτοῦ τῷ ἀρχαϊκῷ μεγαλείῳ. Τὴν δολοφονίαν τῶν περὶ αὐτὸν γνώμων ἀπορρίπτων, στρέφει τὴν προῶν κατὰ τῆς μεγάλης ὀθωμανικῆς ναυαρχίας, μάλιστα κατ' ἀπάσης τῆς πολεμίου μοῖρας, ἀνακινίζων τὸ ἀνδραγαθήμα τῆς Ἑρεσσῶ καὶ τὸ θαῦμα τοῦ Γέροντος. Τέσσαρες πολεμικαὶ νῆες κυκλοῦσι τὸ σκάφος τοῦ χαλαζηδὸν κατ' αὐτοῦ ἀκοντίζει τοὺς μύδρους τῆς ἡ τραιροβολοῦσιν ναυαρχίς· καὶ ὅμως οὗτος ἐπὶ δύο καὶ ἡμίσειαν ὥρας πικραίνει μόνος τὸν ἄνισον ἀγῶνα, μὴ ἀνακωχέων ἢ ἀπέκνυτι τοῦ φυσικῶς ἀδυνάτου τῆς τελεσφορήσεως τοῦ ἐπιχειρήματος.

Ἀναμφιλέκτως ἡ ψυχὴ ἠλεκτριζέται καὶ ἡ φαντασία ἀναπεροῦται ἐπὶ τῇ ἀπλῇ δικυνημονεύσει τῶν πρωτακούτων τούτων κατορθωμάτων· πλὴν ὁ ἔταστικός νοῦς, ὁ ἐν τοῖς μεγάλοις τῆς ἀνθρωπότητος συμβάμασιν ἀνιχνεύων τὸν ἱστορικὸν νόμον ἢ τὰ γεγονότα ἀνάγων εἰς τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ἀρχὴν, ὀφείλει τὸν χρακτικῆς τῶν τριῶν τούτων ἐπισοδίων καὶ πρὸ πάντων τῶν δύο πρώτων δεόντως νὰ ὀρίσῃ. Ἡμεῖς, καὶ μεθ' ἡμῶν ἅπαντες βεβήως, οὐδόπως διατάζομεν τὰ ἀνδραγαθήματα ταῦτα μεταξὺ τῶν ἐπιφανέστερων τροπαίων τῆς ἐπαναστάσεως νὰ κατατάξωμεν, οὐ μόνον ὡς πρὸς τὰ ὄλιγα αὐτῶν ἀποτελέσματα, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς πρωτοβουλίας τοῦ ἀνδραγαθήσαντος, ὃν οὐχὶ παραττάτην ἀλλὰ πρωτοστατήν ἐν τῷ ἱερῷ ἀγῶνι ὀφείλομεν ν' ἀνακηρύξωμεν. Τὸ ὄνομα δὲ τοῦ ἀνδρός καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ τῆς πατρίδος προσεχθεῖσα ὑπηρεσία εἶτι μείζον περιβάλλοντι κλέος, ὡς ἐκ τῆς σωστικῆς ἐπιρροῆς ἢν τὰ δύο ἐκεῖνα κατορθώματα ἤσκησαν ἐπὶ τὴν πορείαν τοῦ πολέμου. Τὴν ἐν Ἑρεσσῶ πυρπόλησιν τοῦ ὀθωμανικοῦ δικρότου ἀνέγραψεν ἡ ἱστορία ὡς τὸν πρῶ-

τον σπουδαῖον θρίαμβον τῆς ἑλληνικῆς ἀνδρείας· πρῶτος δ' ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ὁ Παππανικολῆς ἐπιτυχῆ ποιεῖται χρῆσιν τοῦ πυρπολικοῦ, τοῦ τοσοῦτον ἀκολούθως κλειτάντος τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπαναστάσεως. Τὴν αὐτὴν πρωτοβουλίαν ἀνευρίσκωμεν καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ τοῦ Γέροντος δράματι, οὐ μόνον ὑπὸ τῆς ἀψευδοῦς ἀφρηγήσεως τῶν πραγμάτων μαρτυρουμένην ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πιστοποιητικοῦ τοῦ ναυάρχου Ἀποστόλη καὶ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ ὑπὸνκαυάρχου Σταχτούρη ἐπισήμως ἐπισημαζομένην.

Καὶ ἐν τῇ παρὰ τῇ Χίῳ ναυμαχίᾳ φαίνεται πάλιν πρωταγωνιστῶν καὶ γενναίως προκινδυνεύων ὁ Παππανικολῆς· καίτοι δὲ ἡ ἐπιχειρήσις ἐκείνη εἰς οὐδὲν κατέληξε πρακτικὸν ἀποτέλεσμα, νίκην διανάμεθα ἀδιστακτικῶς αὐτὴν ν' ἀποκαλέσωμεν. Οὐχὶ πάντοτε, ὡς ὀρθῶς φρονεῖ ὁ σοφὸς Παπασιώτης, οὐχὶ πάντοτε ἡ ἐπιτυχία ἐστὶ τῆς ὑπεροχῆς τὸ πειστήριον, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ νέᾳ ἱστορίᾳ παραπλησίαν θέσιν κατέχουσιν οἱ διὰ τοῦ θάρρους αὐτῶν καὶ μεγαλοφυΐας ἐπιφανεῖς νίκαις καταγυρόντες, ὡς καὶ οἱ ἀνδρείως κατὰ πολλαπλασίων ἀντιπάλων ἀγωνισάμενοι, πλὴν νικηθέντες. Παράδειγμα δὲ τούτου ἐπάγεται ὁ Παπασιώτης τὸν ἐπιτάφιον τοῦ ρήτορος Ἰπερείδου ὑπὲρ τοῦ ἐν Λαμῖᾳ γενναίως κατὰ τῶν Μακεδόνων παλαίσαντος τῷ 323 Π.Χ. Ἀθηναίου στρατηγοῦ Λεωθένους.

Πλείττα ὅσα περὶ τοῦ πολλοῦ τούτου ἀνδρός ἐγράφησαν ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐκ τε τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ξένων, μιᾶς φωνῆς ἀπάντων τὸ φιλόπολι αὐτοῦ καὶ ἀρειμάνιον ἐξυμνησάντων. Καὶ οἱ ποιηταὶ δὲν ὑστέρησαν τῶν λογογράφων, πλείστους ἐνθουσιώδεις στίχους εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ ἀφιερῶσαντες· πλὴν οὐδεὶς φαίνεται ἡμῖν τοσοῦτον γραφικῶς ἀπεικονίσας τὸν ἄνδρα, ὅσον ὁ Ραγκοβῆς ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ τ' ἀκόλουθα γράψας

Ἐπεκᾶθητο δουλείας ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος αἰσθη, Ἀλλ' ὀψάθη ὁ δαυλὸς του καὶ ἀνέλαμψεν ἡμέρα· Καὶ ἐν ᾧ ἡ ῥηγνυμένη ναυαρχίς ἔπυροκρότει, ἢ Ἑλλάς· εἰς φλογὸς νίκη ἀνεψῆν ἑλευθέρια.

Ο ΑΡΙΘΜΟΣ

7.

Τὴν κάτωθι περιεργον ἅμα δὲ καὶ διδασκεῖν συλλογὴν ὄλων ἕως τῶν ιστορικῶν ἐπιτάδων ἐπέσειε τῇ συντάξει τοῦ «Ζακυνθίου Ἀρθῶρος» λόγιος αὐτοῦ συνδρομητῆς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ διατρίβων. Πάντες γνωσκουσιν διὸ ὁ ἀριθμὸς 7 ἐθεωρεῖτο ἱερὸς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὡς ἐκ τῶν ἐπὶ τότε γνωστῶν πλανητῶν, ἢ δοξασία δὲ αὕτη παρετάθη μέχρι τοῦ μεσαιῶρος καὶ ἐπέκειρα.

- 7 πλανῆται τῆς ἀρχαίας ἀστρονομίας.
- 7 ἔτη μετανοίας τοῦ Ναβουχοδονόσορ.
- 7 γυναῖκες τῆς προφητείας τοῦ Ἠσαίου διαφιλονεικούσαι ἀλλήλαις ἓνα μόνον ἄνδρα.
- 7 σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος.
- 7 ἱερεῖς συμποσιάρχαι παρὰ Ῥωμαίους.
- 7 θάματα τοῦ κόσμου.
- 7 ἐλευθέριοι τέχνηαι τῆς Σχολαστικῆς.
- 7 ἐπὶ Θήβαις.
- 7 χρώματα.
- 7 μουσικῆ φωναί.
- 7 πόνοι τῆς Θεοτόκου.
- 7 δῶρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.
- 7 ψαλμοὶ τῆς μετανοίας.
- 7 δαίμονες ἐξεληθόντες τοῦ σώματος τῆς Ἁγίας Μαρίας Μυγαδαληνῆς.
- 7 κεφαλαὶ τῆς Αερναίας Ἰῆρας.
- 7 ἀδελφοὶ θασανισθέντες ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου.
- 7 ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας.

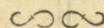
- 7 λυχναίαι.—7 πνεύματα.—7 σφραγίδες.—7 κέρατα.—7 ὄφθαλμοί.—7 σάλπιγγες.—7 βρονταί.—7 φιάλαι.—7 κεφαλαί.—7 ἀστέρες.—7 λαμπάδες.—7 πληγαί τῆς Ἀποκαλύψεως.
- 7 τείχη τῶν Ἐκβατάνων.
- 7 μυστήρια.
- 7 θανάσιμα ἁμαρτήματα.
- 7 ἡμέραι τῆς Κτίσεως.
- 7 ἐποχὰ τῆς κοσμογονίας.
- 7 ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος.
- 7 ἐνιαυτοὶ τῆς σαββατικῆς περιόδου. (παρ' Ἰουδαίους).
- 7 ἑβδομάδες ἐνιαυτῶν προηγουμένων τοῦ Ἰωβιλαίου.
- 7 πλειάδες.
- 7 ἄρκτοι (ἀστειρισμός).
- 7 Ῥίγεις, ἐπιβιβασθέντες μετὰ τοῦ ἑβδόμου Μενού (παρ' Ἰνδοῖς).
- 7 ζεύγη κτηνῶν καθαρῶν κεκλεισμένων ἐν τῇ Κιβωτῷ τοῦ Νῶε.
- 7 ἔτη εὐθηνίας καὶ 7 ἔτη λιμοῦ ἐν Αἰγύπτῳ.
- 7 περιελεύσεις τῆς Κιβωτοῦ περὶ τὴν Ἰεριχώ.
- 7 ἡμέραι καὶ 7 νύκτες ἃς οἱ φίλοι τοῦ Ἰῶβ μετ' αὐτοῦ διήνυσαν.
- 7 σύζυγοι τῆς θυγατρὸς τοῦ Ῥαγουήλ φονεθέντες ὑπὸ τοῦ δαίμονος Ἀσμοδαίου.
- 7 ἄγγελοι ἱεράμενοι περὶ τὸν θρόνον τοῦ Ἰψίστου.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΕΠΙ Τῆ ΠΡΩΤῆ ΤΟΥ

Ν Ε Ο Υ Τ Ε Τ Ο Υ Σ

ΕΠΙΝΟΜΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΙΛΗΝ ΜΟΥ.

Μαίνας ἀλλόφρων σήμερον ἡ Ἀιτική κηδεύει
 Ἐν ἔτος εἰς τὴν ἄμετρον σκοτίαν τῶν αἰώνων
 Ἐν βῆμα εἰς τὸν θάνατον βαδίσασα πρόβη,
 Καὶ ἐνθους ὑποδέχεται τὸν νέον τοῦτον χρόνον.
 Ἄλλη Βακχίς, εἰς ἄτματα ἢ πόλις ἐξαντλεῖται,
 Κ' ἢ ἐν τῷ μέλλοντι ἐλπίς παντοῦ χαρὰν δωρεῖται.

Ὡλλ' ἐνῶ ἄλλοι προσφορὰς καὶ δωρεὰς πλουσίας
 Εἰς τοὺς φιλότατους δίδουσι διὰ τὸν νέον χρόνον,
 Ἐγὼ ὑπὸ τὸ τρέμον φῶς τῆς πενιχρᾶς λυχνίας
 Τὸ ἄσμά μου καὶ τὴν εὐχὴν σοὶ ἀποστέλλω μόνον
 Σοὶ στέλλω τὴν ἀγάπην μου, ὦ φίλη τρυφερά μου,
 Ὡς δῶρον ἐν μου φίλημα καὶ δύο δάκρυά μου.

Ψεῖε καὶ πάλιν σήμερον ἀφθόνως τὸ χρυσίον
 Ἄφες τὸ πλῆθος νὰ ριφθῆ εἰς μέθην, εἰς κραιπάλην
 Ὡ! δὲν ζηλεύω τὴν τρυφὴν ἐκείνην τῶν πλουσιῶν,
 Ἀφοῦ εὐρίσκω εἰς τὴν σὴν ἐντρύφημα ἀγκάλην.
 Ἄν συνταυτίζουσι μετ' ἐμοῦ χρυσὸν καὶ μεταξὺ τὸν βίον,
 Ἀρκεῖ σὺ εἶσαι δι' ἐμὲ πολύτιμον χρυσίον.

Ἦ δὲ μετ' ἐμὲ βλέμμα ἀπαθὲς τὴν εορτὴν λησμόνει
 Τὴν ἐνθουσιασμὸν αὐτῆς ἐπὶ μακρὸν δὲν μένει
 Ὡ! προτιμῶ νὰ διαρκῆς σὺ ἐμπνευσίς μου μόνη
 Καὶ εορτὴ τοῦ βίου μου γλυκεῖα, περιλμένη.
 Ὡ! σήμερον ὡς ἄλλοτε μόνηρης δὲν γογγύζω,
 Καὶ μετὰ σοῦ σιωπηλῶς κ' ἐγὼ πανηγυρίζω.

Ὡν ἐθεώρουν ἄλλοτε τὴν πάροδον τῶν χρόνων
 Μάτην ἐλπίζων, σήμερον ἐλπίζω ἤδη πλέον

Ἡ μοῖρά μου νὰ σεβασθῆ ἔν ὄνειρον καὶ μόνον,
Ἐν ὄνειρον τὸ μετὰ σοῦ τὸν βίον μου συνδέον.
Λάβε τὸ ἄσμά μου καὶ πρὶν τὸ ἔτος ἀνατείλῃ,
Ἄς ἀνατείλῃ φίλημα εἰς τὰ ἀβρά σου χεῖλη.

Ἄθῆναι, Ἰανουάριος 1875. Κ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ.

ΒΡΕΦΟΣ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΟΣ (*)

Γλυκὰ ἀνάπνεε
Ἰτάν πουλάκι
Τὸ πολυπόθητο
Ξυθὸ παιδάκι
Εἰς τῆς μανοῦλας του
Τὴν ἀγκαλιά.

Τὸ χλωμὸ πρόσωπο
Σιγὰ ἐκινουσε,
Ὅλο περίλυπο
Τὴν ἐκυττοῦσε,
Ἵάν νὰ τῆς ἔλεγε
Μάννα, ἔχε γειά.

Ἄφ' τὸν παράδεισο
Ἦλθε πετώντας
Ἐν ἀγγελόπουλο
Χαμογελώντας,
Ἵ τὸ στόμα τοῦδωκε
Φιλὶ γλυκό.

Ὅλο τὸ σκέπασε
Μὲ τὰ φτερά του,
Καὶ ἴάν ἀδελφί του
Τὰ τρυφερά του
Χερὰκι τ' ἄπλωσε
Εἰς τὸ λαιμό.

Κι' ἀγκαλιασμένα
Τὰ εὐτυχημένα
Ψηλὰ ἀνεβήκανε
Ἵ τὸν οὐρανό.

Εἰς τὸν θάνατον

ΔΕΚΑΕΞΑΕΤΟΥΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥ.

Ἐφες ἀκούσατε,
Τί δυστυχία!
Ῥόδο μαράθηκε,
Μία ὠμορφία,
Ποῦταν τὰ κάλλη της
Πρωτομαγιά.

Τριανταφυλλούλουδο
Τὸ πρόσωπό της,
Φεγγαροβγάλσιμο
Τὸ μέτωπό της,
Εὐκολολύγιστη
Ἵάν τὴν ἐτιά.

(*) Τὸ ἀνωτέρω ποιημάκιον τοῦ ἱατροφιλοσόφου Δ. Πελεκίου ἐπίσταται ἡμῖν, σὺν ἄλλοις ἀνεκδότοις αὐτοῦ στιχογραφήμασιν, ὁ ἐξιότημος αὐτοῦ υἱὸς ἱατρὸς Διονύσιος. Ἀποτίοντες καὶ ἡμεῖς ἐλάχιστον φόρον σε-

βασμοῦ πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἐξόχου ἰατροῦ ἀπὸ καταχωρίζομεν σήμερον τοὺς χαρίεντας καὶ ἀπὸ τούτους στίχους, περὶ ὧν ἄλλως περιττὴν κρίσιν πᾶσαν σύσταται.

Δεξιῇ ἀνοιξες
Μόλις μετροῦσε,
Μπουμπουκι ὠμορφο
Μόλις π' ἀνθοῦσε
Εἰς τῆς μανοῦλας της
Τὴν ἀγκαλιά.

Μάννα, — τῆς ἔλεγε
Ἵ τὴν ἀγωνία —
Κύτταξε, βλέπεις
Ἐκεῖ μακρὰ
Πὸς ἀγγελούδιον
Ζευγαρωτά!

Μάννα, μὲ κράζουσε
Ἵ τὴν ἀγκαλιά τους,
Γιὰ ἴδες τί ὠμορφη
Ποῦν' ἡ θωριά τους...
Μάννα, θὰ φύγω...
Ἐλα καὶ σύ.

Ἐλα, μανοῦλα μου,
Νὰ σὲ φιλήσω...
Φεύγει ἡ ψυχούλα μου,
Θὲ νὰ σ' ἀφήσω...
Ἐλα... μανοῦλα μου...
Ἐλα... καὶ σύ... —

Καὶ μὲ τὸ φίλημα
Παύει ἡ λαλιά της,
Ὁ κόσμος ἔλαμψε
Ὀλόγυρά της,
Κ' ἔτσι ἐτελείωσε
Μ' ἕνα φιλί.

Κ' ἔτσι ἐμαράθηκε
Χαμογελώντας
Τ' ἀθῶο τριαντάφυλλο,
Κι' ὄλο πετώντας,
Πετώντας ἄφησε
Τὴ μαύρη γῆ.

Φ.

ΠΑΡΑΘΟΝΟΝ.

Ἵέρασε κείνος ὁ καιρὸς
Ποῦ μὲς τὴν ἀγκαλιά σου,
Μ' ἀγκάλιαζες καὶ μούλεγες
Τί αἰσθίνεταί ἡ καρδιά σου.

Ἵέρασε κείνος ὁ καιρὸς
Ὅπου καρδιοχτυποῦσες,
Καὶ μώλεγες ἄν σ' ἀγαπῶ,
Καὶ Ἵ τὴν ἀγάπη ἐζούσες;

Ἄχ! Ἵέρασε ἴάν ὄνειρο
Ἰραίο, ποῦ λησμονιέται,
Ἄχ! Ἵέρασε ὡτάν κηπνὸς
Ποῦ τὸν φυσᾷς καὶ σβέεται.

Στρέψε τουλάχιστον, σκληρῆ,
Ἐν βλέμμα κἄν Ἵ ἐμένα,
Κι' ἀνάστησε τὰ μέλη μου
Γιὰ σένα νεκρωμένα.

Ἵκίνητα εἶν' τὰ χεῖλη σου,
Τὸ βλέμμα χαμηλόνεις,
Ν' ἀποκριθῆς δὲν δύνασαι
Τί τάχα μὲ σιμώνεις;

Φύγε ἀπὸ μένανε, ἀσπλαγχνη,
Φύγε, σκληρῆ καρδιά,
Κι' ἀπὸ τὸν Πλάστη πρὸς τῆμενος
Ἀντάξιζ τιμωρία.

N.

Η ΦΥΣΙΣ ΕΙΣΑΙ ΣΥ.

Πόσο γιὰ μὲ γλυκύτατη
Καὶ μαγική 'ναι ἡ φύσις
Γιὰ μὲ ἔχουν κάλλη ἀπόκρυφα
Ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις
Τ' ἀστέρια μὲ μαγεύουνε,
Μὲ θέλγει τὸ φεγγάρι,
Ὅλα γιὰ μὲ ἔχουν χάρι,
Σ' ὅλα θωρῶ εὐμορφιά!

Ἄλλ' ἂν ἡ μοῖρα ἢ ἀσπλαχνη
Σὲ φυλακὴ μὲ κλείσῃ,
Καὶ δὲν ἰδῶ τὴν ἄνοιξι,
Καὶ χάσω πλεῖα τῆ φύσι,
Ἐπὲ φθάνει, Μαρία μου,
Νὰ ἰδῶ 'ς τὴν ἐρημιὰ μου
Γιὰ νὰ φανῆ ἐμπροστί μου
Ἡ φύσις ἢ γλυκειά!

Μὴ δὲν θωρῶ 'ς τὰ δόντια σου,
'Λγάπη μου, τὸ χέρι;
Ὅταν μιλῆς, τ' ἀπδόνι
Μὴ τάχα δὲν λκλῆ;

Τὰ ῥόδα εἶναι τὰ χεῖλη σου,
Τὰ χέρια σου εἶν' οἱ κρῖνοι,
Ὁ ὕπνος σου ἢ γαλήνη,
Ἡ φύσις εἶσαι σύ!

Μάρτιος 1873.

Α. ΜΑΡΤΥΡΩΚΗΣ.

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ Ε. ΦΥΛΛΑΔΙΩ ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ

Ὁ βέλως-βέλος-ἔλος.

Οἱ λύσαντες πρῶτοι τὸ αἰνίγμα ἦσαν οἱ Κ. Κ. Φριδερίκος Καρρέρ,
δρῆας Φαραδὸς καὶ Σπυρίδων Παππαϊωαννόπουλος.

ΑΙΝΙΓΜΑ Δ'.

Ἐμὲ νύκτωρ ἀνέλυεν ἔλωσ ἢ Πηνελόπη.
Καὶ φροῦδοι τῇ ἀπέβαινον οἱ καθ' ἡμέραν κόποι.
'Ὡς κεφαλὴν φέρω αὐτὸ τὸ ὕψηλὸν στοιχεῖον,
'Ἦς ἄνευ, κατὰ πρόληψιν, οἰκῶ ἐντὸς μνημείων.
'Ἄν ὅμως καὶ τὸν τράχηλον ὁ τάλας ἀποβάλλω,
Τὴν ἀθυμίαν σοὶ ἀφαίρω, ἔσον οὐδέν τι ἄλλο.

Α. Τ.

Ὁ πρῶτος λύτης τοῦ ἀνωτέρω αἰνίγματος λαμβάνει ἐν ἀντίτυπον τῆς ἐσχάτης ἐκδοθείσης «Μοῦσῆος» τοῦ Δρ. Ζίφρου.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ.

ΠΑΥΣΙΛΥΠΟΝ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Τιμὴ ἐτησίας συνδρομῆς διὰ τὰς ἐπαρχίας, δρ. 6.

ΛΟΥΚΙΑ

ΘΗΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΟΥ ΙΠΠΟΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΑΛΚΑΝΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΝ ὑπὸ Ι. ΜΑΝΕΣΗ.

Τὸ ἐνδιαφέρον ὅπερ πρό τινας διήγειρε τὸ περιπαθὲς διήγημα «ΜΗ ΜΕ ΛΗΣΜΟΝΕΙ» μοὶ ἐνέπνευσε τὸ θάρρος ὅπως προσέλθω τοῖς φιλομούσοις ἐξαιτούμενος τὴν συνδρομὴν των πρὸς ἐκδοσιν τῆς «ΛΟΥΚΙΑΣ» ἔργου τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, μετὰ τῆς ἰδιαζούσης τῷ Κ. Μάνεση χάριτος καὶ τούτου εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν μετενεχθέντος.

Εὐτελεῖ δὲ τιμὴν ὀρίσας δι' ἕκαστον ἀντίτυπον σκοπὸν προεθέμην ὅπως εὐκολωτέραν καταστήσω τὴν διάδοσιν τοῦ τερπνοῦ ἅμα τε καὶ διδακτικοῦ τούτου διηγήματος.

Ἐκαστον ἀντίτυπον τιμᾶται λεπτῶν 80.

Ἐν Ζακύνθῳ, τῇ 25 Μαρτίου 1875.

Ὁ ἐκδότης
ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΙΩΤΗΣ

Εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ «Ζακυνθίου Ἀνθῶνος» εὐρίσκονται τὰ ἐξῆς βιβλία:

Come io trovai Livingstone, viaggi, avventure e scoperte nell' Africa Centrale ec. di ENRICO STANLEY col ritratto dell' autore, 57 incisioni, 5 carte geografiche e pianta. Δρ: 6—

Ἄπασαι αἱ μεταφράσεις τοῦ κ. Γ. Κ. Σφήκx εἰς μετριοτάτας τιμὰς.

Ἡ Μοιχαλὶς ὑπὸ Δρ. Ζίφρου, μεταφράσεις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ *** » — 50

Ἄττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1875, ὑπὸ Ε. Ἀσωπίου, χρυσόδετον » 6—
ἀπλοῦν » 4,50

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.

ΟΙ προμηθεύοντες 40 συνδρομητάς εἰς τὸν « ΖΑΚΥΝΘΙΟΝ ΑΝΘΩΝΙ » προπληρόνοντες τὴν ἐτησίαν συνδρομὴν τῶν, λαμβάνουσιν ἐπὶ ἓν ἔτος αὐτὴν δωρεάν.

ΟΙ ἀλλάσσοντες διαμονὴν συνδρομηταὶ παρακαλοῦνται νὰ εἰδοποιῶσιν ἐγγράφως τὴν Διεύθυνσιν περὶ τούτου ἵνα γνωρίζῃ ποῦ πρέπει νὰ στέλλῃ τὰ φυλλάδια.

ΟΥΔΕΜΙΑ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν αἰτήσεις ἄνευ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐτησίης συνδρομῆς λαμβάνεται ὑπὸ ὄψιν.

ΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ δέον νὰ ὦσιν ἀπηλλαγμέναι πάχυδρομικῶν τελῶν καὶ νὰ ἐπιγράφωνται οὕτω·

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιδικ. Συγγράμ. « Ζακύνθιος Ἀνθῶν »
εἰς Ζάκυνθον.

ΑΙ περιέχουσαι χρήματα ἐπιστολαὶ πρέπει νὰ στέλλωνται ἐπὶ συστάσει.

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ἄρχονται τὴν 1ην ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ καὶ εἶναι ὑποχρεωτικῶς ἐτήσιαι.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Προπληρωτέας ἐν Ζακύνθῳ.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘῳ	δραχμῶν νέας	8
» ΤΗ ΠΡΟΤΕΓΟΥΣΗ καὶ ταῖς ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ	»	9
» ΤΟΥΡΚΙΑ καὶ ΑΙΓΥΠΤῳ	φράγκα	10
» ΡΩΣΙΑ	ρούβλια ἀργυρᾶ	3
» ΤΑΙΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙΣ	φλωρίον	4
» ΤΗ ΔΟΙΠῃ ΕΥΡΩΠῃ	φράγκα	12

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

Ἐν Ζακύνθῳ εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ « Ζακυνθίου Ἀνθῶνος », καί·
μενον ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ « Ποιητοῦ » παραπλευρῶς τοῦ Ξενοδοχείου
ὁ « Φοῖνιξ. »